Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 15 август, 1974 шу. • № 98 (5389). • Мах 2 кап.

ДАЬХЕН АМБАРАШКА

Иттлагlча августа кхаччалца Даьхен амбарашка кердача хьувкъама 81.109 тонн ялат чудоассадаьд.

Хьалха баьннаб Грозненски района ялат леладераш. Цар ялат хьанйдеча пункташка денад 14.160 тонн ялат, 84 процент кхоачашъяьй ялат кийчдара халкъбоахама план.

Темпаш лакхъеш латт шалинцаша: цар паччахьалкхенга планагlа дохка дезачох 74 процент ялат дехкад. Дlадахача пхе дийнахьа дlачуденнад 1.218 тонн ялат — кхыча районел дуккха дуккхагlа. Хlаьта царел шозза хlана яц аьнна план лакхагlа йолча сунженцаша 800 тоннал кlезигагlа дlачуденнад ялат.

Болх тоабе беза малгобекски назрановски боахамаша а. Ялат кийчдара халкъбоахама план 20 процент мара кхоачашъяь еце а пхе дийнахьа 909 тонн мара ялат дlачуденнадац назрановски совхозаша а.

Ерригача республике лаьрхlача ялат хьанйдеча пункташка пхе дийнахьа хьатlаэзад 6.729 тонн ялат. Ялат кийчдара балхаш сихдара ерригача торонех пайда эца беза, сийленца кхоачашде деза паччахьалкхенна хьалхашкара керттера декхар.

ЧIОАГIЪЕ КЪАХЬЕГАМА ДИСЦИПЛИНА

«Обществана йолча берката къахьегар, — йоах Советски Союза Коммунистически парте Программа тlа, — хlара сага сийлахь декхар да». Из шоай декхар цlена кхоачашду Нохч-Гlалгlайчен дукхагlболча къахьегамхоша. Промышленни предприятешка, колхозийи совхозийи кхашка, учрежденешкеи организацешкеи коммунистически хьисапе къахьегарца цар чlоагlбу Даьхен экономически оборонний низ.

Малгобекски районе дика вовзаш ва Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеш вола «Ингушский» совхоза механизатор, коммунист Гетогажев Хьажбикар. Ер вурийттлагlа шу да цо цига болх бу. Шийна тlадилла моллагlа гlулакх цlена кхоачашдар, техникана лерттlа доалдар, новкъосташта хьоккам течаш болх бар, къахьегама дисциплина телха ца яр — йиззе уж дика оамалаш йоахкаш ва Хьажбикар. Дукха ха я гlорваьннача механизатора ийслагlа пятилетка кхоачашъяь.

Кердачоа тlаккхувш, коллектива гlулаккхех дог лазаш, цун барт а дисциплина а чlоагlъеш хиларца шийн сий даьккхад «Октяорьнефта» НГДУ мехкдаьтта доаккхача оператора, СССР Лакхехьарча Совета депутата Б. Бреславске.

Хlара шера хьажкlаш хьувкъаю Шалински района «Джалка» совхоза бригадира, Социалистически Къахьегама Турпала Б. Саидова. Цунна хов шийн новкъостий болх дика вlаштlехьбаккха, кlоаргга lомаяьй ахархочун «къайленаш», фуд хац болх талмастта оелга, къахьегама дисциплина телхаелга.

Иштта болх беш итташ эзараш нах, бlаьчча коллективаш я вай республике. Цхьабакъда, хlанз а цхьанолча препприятешка, колхозашка, совхозашка, учрежденешка кlезига моттигаш нийслац къахьегама дисциплина телхаеш, хlанз а болаш ба балхах дог ца лазаш, брак йолаш къахьегаш бола нах. Царна «доккха гlалат хетац» балха тlехьабисарах, е ханал хьалха чубахарах, корта бохабу малар мента балха бахкарах прогулаш ярах.

Опыто хьахьокх, производстве чlоагlа дисциплинеи порядоки хилар дукхагlча даькъе кхетама болх лерттlа вlаштlехьоаккхарах тийша долга.

Къахьегама дисциплина телхаерашца, прогулаш ерашца къовсам лоаттабара, уж нийсача наькъа тlа оахара дукха хlама де йиш йолаш я предприятей, колхозий, совхозий, организацей партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, новкъостий судаш. Дуккхача коллективашка дисциплина во йолча наха телац кхойттагlа дола алапи, квартира ялара аргlа тlехьйоаккх, ахкан юкъе отпускаш телац, пенгазеташ тlа дувц деладу нирча гlулакхаш, иштта кхы дlахо а.

Факташа хьахьокх цу дерригех дика беркат доалилга. Къахьегама дисциплина чlоагlъяра хьакъехьа дикка опыт lоаяьй швейни производственни объединене администраце а общественни организацеша а. Къахьегама дисциплина толхаяь цхьа саг витац смена, участка собране ца вувцаш, цунгара доаггlар цlенхаштта хьадех шийн новкъосташа, дlахойт дlахо а цо уж гlулакхаш леладой из шоашца тарлургвоацилга.

Цхьабакъда, из болх цу тайпара оац цхьайолча производственни коллективашка. Масала, итташ прогулаш яь нах ба № 2 йолча гlишлой материалий комбинате. Хlаьта а царга хlама ала «лоархlаяц» комбината администраци. Къахьегама дисциплина телхаерашца цlенхаштта къовсам лоаттабац профсоюзни организаце а. Цу даькъе цхьаккха хlама деш яц укхазара новкъостий суд.

Къахьегама дисциплина телхаеш lалаьмате дукха моттигаш нийслу республика гlишлошъеча организацешка, «Красный молот» заводе, гlишлошъеча управлене Грозненски аьшка-бетонни конструкцей заводе, дукхача кхыча предприятешка, колхозашка, совхозашка, учрежденешка, организацешка.

Из цхьаккха дича а ла йиш йолаш хlама дац. Бlарчча пятилетка а цун къоастамбеча шера а план кхоачашъелга тийша да хlара саго, ше миччахьа балха вале а, шийн декхар дизза кхоачашдарах, шийн коллектива гlулакхах из дог лазаш хиларах, цо технологически а производственни а дисциплина телха ца ярах. Цудухьа администраце партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша наха кхетам балара йолча ерригача средстваехи методехи кхетамца пайда эца беза. Геттара а нийса хlама да прогул яь, балха тlехьависа е ханал хьалха чуваха цхьа моттиг ца ювцаш ца ютача коллективаша дер. Къахьегама дисциплина чlоагlъяра йоккхий торонаш хьаелл социалистически яхь йоаржаяро, цох хьахиннар массанена шерра дlатийдовзийтаро. Цу даькъе беррига белхлошта хьоккам тела беза коммунисташа. Цар сийлен декхар да производстве порядок хилийтара, шоай коллективашка дисциплина чlоагlъяра даим йоахко елга.

Хlара предприяте, колхозе, совхозе цlенташтта къовсам лоаттабе беза прогулаш ерашца, корта бохабу малар меларашца, дисциплина телхаерашца. Профсоюзни организацеша ца ювцаш цу тайпара цхьа моттиг йита йиш яц. Шерра пайда эца беза болхлой собранех, пенгазетех, моттигерча радиох. Цу балха юкъеоза беза пропагандисташи агитатораши. Керттердар фуд аьлча, из да производственни дисциплина телхаелга могийтаргдоацилга хlара сага дlаховргдолча тайпара болх вlаштlехьбаккхар.

Ийслагlча пятилетка къоастамбеча шера планаш а социалистически декхараш а кхоачашдара деррига низаш оарцагlдаьха болх беш ба Нохч-Гlалгlайчен къахьегамхой. Цудухьа хlанз чlоагlа лоархlаме да хlара шийна тlалатта бехктокхам кхета а беш балха ха кхоеш хьинаре къахьегар.

100.000 ТОНН ХЬАЖКIАШ ЧУЭЦАРГЬЯ ВАЙ!

Хий— кхашка

Республикерча хьажкlаш лелаераша дlаболабаьб 100 эзар тонн хьажкlий ялат даккхара тlехьара къовсам.

Хьажкlаш дикагlа хьувкъаяра йола керттера торо я кхашка хий диллар. Мишта лел из болх вай республике?

Укх бетта хьалхарча 10 дийнахьа хий дукхагlа диллад Надтеречнии, Наурскии, Шелковскойи районий боахамашка дlайийнача хьажкlашта.

Масала, Надтеречни районе 1684 гектар хьажкlаш я хий дуллаш. Царна шозза хий дилле а баьнна, хlанз кхозлагlа хий диллад 952 гектара тlа. Хий диллара болх районе къаьстта дикагlа лел «Братский», «Верхненаурский» совхозашка. Укхаза диллагlа хий тоха болабеннаб хьажкlашта.

Хьажкlашта хий диллара шоллагlча метте я Наурски район. Укхаза чакхбовлаш латт 1168 гектара тlа шозлагlа хий дилла. Хий диллара дукхагlа йоакхо вьй «Россия», «Красное Знамя» яхача колхозашка.

Хий диллара гlулакхна наурцел тlехьабисаб шелковчанаш. Аханахьа а кхьачабац уж 1289 гектар йолча хьажкlашта шозлагlа хий диллара.

Хlаьта сунженцаша укх тlеххьарча 10 дийнахьа хоалуш тоабаьб хьажкlашта хий диллара болх. Укхаза 2208 гектар хьажкlаш я хий дуллаш. Царех цонагlа ераштa шозза хий диллад. Из болх дикагlа вlаштlехьбаьккхаб Ленинеи XX партсъездеи цlерагlча колхозашка.

Хий диллара тlехьадус Ачхой-Мартановски района боахамаш, Малгобекски района «Кавказ» колхоз, хlаьта иштта «Назрановский» совхоз. Укхаза хlанз а цкъа мара хий дилладац хьажкlашта.

Хий дуллилга иштта во лел Грозненски района боахамашка. Укхаза а цкъа мара хий диллаза я хьажкlаш.

Ерригача республике 10.135 гектар хьажкlаш я хий дуллаш. Хlанз а тlехь шозлагlа дулла хий дилла баьннабац царна.

Массаза дагаекхаба деза хий диларца мара 100 эзар тонн хьажкlаш яха вlаштlехьдаргдоацилга.

«1974 шера лаьтташарен хьайбашкарен йоала продукташ яхари кийчъяри алсамдаккхар духьа юрта боахама болхлоша лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьа» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцам кхоачаш а беш, Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза Делакха-Юртарча отделене хьажкlаш лелаераша дош деннадар хlара гектара тlара 45 центнер фуалъяьха хьажкlаш чуэца. Шозза денна дош сийленца кхоачашдара берригa низ тlабахийта къахьегаш ба уж.

Гурахье зяба аьха lодиллар, кхачам хиллал моттигерен минеральнии удобренеш тоссаш хьаьндир хьажкlаш дlаюваргйола лаьтта.

Бlаьсти ма яллинге а шоай «болата алчаш» кхашка араяьхар отделене механизаторана. Царна юкъе бар шоай районе меттел, ерригача республике а цlи хеза бола хьажкlаш лелаераш Къахьегама Цlеча Байракха орденаш енна Даурбеков Яхьяи Гелисханов Юсупи. Шоай совхоз йиллача денз хьажкlаш кхееш хьавоагlа уж шиъ. Массе шера а дика хьокхамаш доах цар хьажкlаш кхееча.

— Ийслагlча пятилетка диълагlча, укх къоастамбеча шера шоайла социалистически яхь лелаю сан Гелисханов Юсапеи звенонша, — йоах звеньевойс Даурбеков Яхьяс. Тхох хlаранега 200 гектар хьажкlий я. Агротехнико маяххара царна де деза гlулакхаш хаиннахьа а лерттlа а чакхдахар бахьан долаш хьажкlаш дика хьувкъаш я. Тхойла вlаши дага а даьна, азеи Гелисханов Юсапеи керда декхар тlаийцад хlара гектара тlара 50 центнерал кlезигагlа йоацаш фуалъяьха хьажкlаш чуэца. Цу гlулакха тоонаш йолаш я тха.

СУРТА ТIА: Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза дикагlвола хьажкlаш лелаер Даурбеков Яхьья шийн кхай тlа.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХЬУВКЪАЕРГЬЯ

Бехктокхаме декхар оттадаьд хьажкlаш лелаерашта хьалхашка: лакха хьувкъам кхебеи чуэцеи, лаьрххlача тайпара хьа ца хулаш дисача ка болча ялатий моттиг дlакхоачашъе.

Ялатийна лаьрхlа дlайийначa хьажкlаша йоккха моттиг — 1425 гектар дlалоаш тха колхозе. Царех хlаране тlара шовзткъа центнерал кlезигагlа доацаш ялат лакха лаьрхlад кхашка къахьегараша. Силоса лаьрхlа дlайийнача участкашкара 200 центнер мошa доакъар доаккхаргда оаха хlара гектара тlара.

Кхы а доккхагlдола декхараш кхоачашде лаьрхlад хьажкlаш лелаеча дикагlйолча бригадаша. Опыт йолча механизаторо Лебеденко Леониде цун помощникашеи дош деннад хlара гектара тlара фуалъяьхача хьажкlий 70 центнери силоса лаьрхlача мошача доакъара 450 центнери яккха аьнна. Къаьнагlа вола колхозни механизатор Яков Иванович Тимошенко керте латтача звенос декхар тlаийцад хий ца дехкача лаьттах хlара гектара тlара 45 центнер фуалъяьхача хьажкlий яккха. Доккхагlдола декхараш тlаийцад Синчинов Сергея звенос.

Эяба аьхача дика хьаьндаьча лаьтта дlайийнаи оаха ерригa хьажкlаш. Хьажкlашта lупал деча хана къаьстта уйла тlаяхийтар оасар дlадаккхара. Белгалдаккха доаlа, хlанз овлангара денз йоархlаш дlаяхара массазарча механизмех — культиваторех, макхаех, оасар дохадеча макхилгех нийна ца lеш, химически средстваех а — гербицидех пайда ийша хилар. Оасара духьала къовсам лоаттабара механически химически балхаш ахьана тардеш чакхдахарах тlехдика аьттув баьлар: ялатийнеи силосан лаьрхlа хьажкlаш дlайийнача дерригача 1925 гектар долча кхашка кулгашца къахьега дезацар. Кхаш цlена да, ялатийна лаьрхlа хьажкlаш дlайийнача хlара гектара тlа 50—55 эзар хьажкlа ягlа.

Тха хьалашка хий ца дехкаш хилча лакха хьувкъам кхебарга догдаха хала да. Цудухьа оаха тхоай хаьнахьа йоакхо йир хий дехкаргдолча кхашта планировка яраи хий ахийта харшаш дахараи. Хий дилла деза ха хьатlакхаьчача хана кхашка дlайигар оаха догlан хьисапе хий детта установкаш. Йоккхий халонаш тхона хьалхашка этта хиннаяле а, хlанз шозлагlа хий дилла доалаш латт тхо.

Кхашка мугlараштa юкъе оасар деча хана дlайийнача хьажкlашта подкоэмка хьисапе биззача боараме минеральни удобренеш тайсар оаха.

Хьувкъам во ца хила мегаш ба. Механизированни звеньяй участкашкара хьажкlаш лакха баьде-баьццара я. Хlара гlадах биза фийг бола шишакхоккха хьажкlа йоалл.

Хlанз керттердар — кхебаь хьувкъам ше мабарра лоаттабари цхьа грамм тlера ца йоалийташ чуэцари. Ялаташ ца лечкъадайта оарцагlъяькхай общественность, партийни актив. Ялат лорадеча хьинаре лакъа лоаш халкъа тlахьожама группашеи посташеи, комсомольски патрулаша.

Дукха къахьегами рузкъеи дlадахийтал лакха хьувкъам кхебара. Лаьтто шийн беркат камаьршша дlаденнад лаьтта лелaдераштa, цхьабакъда халкъо нийса оал: кхашкара бар бац хьувкъам, доашкара бар ба. Еррига хьажкlаш 18—20 балха дийнахьа чуйица йоахаргйолаш вlаштlехьбоаккхаш доахк тхо болх.

Хьалхашка латта декхар, бакъдар аьлча, чоалхане да. Хьажкlаш чуэцача хlара комбайна 90 гектар, силос чуэцача комбайна 100 гектар кхоач. Бизза мухь тlаболаш техникага болх байтар духьа эшшача боараме транспортаца lалашъергья оаха из. Хlанзле а кийчъяь яьннай автомашинаши тракторни лафеташи. Оаха хьалххагlе а йоакхо яьй машинашта ремонт яра эша технически средстваш lалашъяра а доагорцеи машина даьтташцеи царна заправка яра а.

Дог тlоздоаккхаш гlулакх да механизированни звенош технически дика кийчъяь ца lеш, эшшача боараме опытни механизатораш вlашагlтеха а хилар. Шеко яц, оаха балхаш дика вlаштlехьдаьха, вlалла а ца йойташ хьажкlаш чуэцаргхиларах. Цу гlулакха комбайнашта тlеххьа lолийга томар тlехь хьажкlаш хьалехьаелга вlаштlехьдоаккхаргда оаха.

Тха девиз: «Кхай тlара комбайн араялар — ноханга боал тассийтар». Хьажкlаш хьалхагlа чуйица ме доал, ха дукхагlа хургья пятилетка тlеххьарча шерарча хьувкъама лаьттанца шортта тlоадали хьоанали lоаяра.

В. НЕЧАЕВ,
Сунженски «Путь к коммунизму» яхача колхоза председатель.

Ж. ИБРАГИМОВ,
парткома секретарь.

Н. АКСЮТЕНКО,
профкома председатель.

Звеньевойша дувц

ГЕКТАРА ТIАРА— 45 ЦЕНТНЕР

Тха колхоза хьажкlаш лелаераша тlаглерттa къовсам лоаттабу яхье хьалхара моттиг яккхара тlехьа. Республикански комиссе районе дикагlа могадаьд тха хьажкlий кхаш.

Тхох, хьажкlаш лелаерах, тийша да ка болча культураша ца денна ялат юхаметтаеттадела. Из де хьонаргда тха. Тха звено механизатораша дош деннад ши бlаь гектарах хlаране тlара 45 центнер фуалъяьха хьажкlаш чуэца — планагlа белгалъярел цкъаи ахаззеи дукхагlа.

Торо я силоси дlайийна дикагlча кхай тlара хьажкlаши ялата чуэца.

I. ЛОМАЛИЕВ,
Шалински района XX партсъезда цlерагlча колхоза хьажкlаш лелаеча звено звеньевой.

•

ЦIЕНЪЯЬ ЧУЭЦАРГЬЯ

Планагlа 30 йолча хlара гектара тlара 55 центнерал кlезигагlа йоацаш фуалъяьха хьажкlаш чуэца — иштта да тха звено механизатораша белгалдаь доазув. Низ кхобергбац оаха из декхар толамца кхоачашдара.

Тхол тlехьа ца йиса гlерташ къахьегаш я Социалистически Къахьегама Турпала Саидов Бауде кулгалдеча тха бригадацара кхыйола звенош а. Къаьстта теркам тlабохийт оаха хий дуллача хьажкlашта. Дийнахьеи буси царна хий дула оаха.

Чlоаггlа кийчлу тхо лоаццача хана еррига хьажкlаш укх шера чуйица яхара.

XI. АБДУЛМЕЖИДОВ,
«Джалка» совхоза хьажкlаш лелаеча звено звеньевой.

ЗАВОДА БОЛХЛОША НОВКЪОСТАЛ ДЕРГДА

ГОРОДО ЮРТА

Г. Ахриев цlерагlча «Электроинструмент» яхача Назрановски завода коллективе дика традици а хинна дlаэттад районa совхозашца халданза бувзам лоаттабелга, деррига юртбоахама балхаш толаме чакхдахара царна новкъостал делга. Масала, завода коллективо, новкъостала лаьрхlа, укх шера бlаьстан юхье дlаювча коартолий 310 тонн хержар «Экажевский» совхозе, хlаьта «Назрановский» совхозе тха болхлошея гlулакхерча нахеи укх аьхки 50 гектара тlарча гидуаргашта оасар дир.

Юртарча къахьегамхошта доккха новкъостал ду оаха техника тоаяра. «Экажевский» совхоза массехк трактори комбайни тоаяьй. Юртбоахама машинашта 11 эзар сома маьха запасной оатхалаш кийчъяьй заводо. Хlаьта комбайнераш ца теача штурвале эттар Б. Мальсагов, Б. Имажогов, завода кхыбола болхлой.

Ка бола ялаташ районерча дуккхача боахамашка чуийца доалаш латт ала мергдолаш да. Бакъдар къайла сенна кхухьаргда: укх шерара хьувкъам геттара лоха ба районе, Бакъдар аьлча, завода болхлошта а кхашка къахьегараштачул кlезигагlа халахеташ дац из. Цхьабакъда хlанз чуэца еззаш дика хьийкъа хьажкlаш, хlаьта «Экажевский» районе — цул совгlа — коартолаш а я. Лоархlаме да, ка бола ялаташ чуэцача хана даь гlалаташ хьажкlаш чуэцача цlаькха ца дар. Долла хlама де деза цу башха-дикача культура хьувкъам ца бойташи шийн хаинахьеи чуэцара.

Завода коллективо малагlа новкъостал дергда совхозашта хьажкlаш чуэцача? Из дош дийцар завода гуччахьарча партийни собране. Хозахета дийцадац из, хlана аьлча шийн гlулакхаш кlезига дац завода. Ийслагlча пятилетка къоастамбеча шерара йоккха встречни план кхоачашъеш да тхо, хlара минут лоархlам болаш я болхлой. Хlаьта а 150 гектар хьажкlаш чуэца совхоза новкъостал де аьнна декхар тlаийцад коллективо. Из болх лоацпача ханашкеи дикеи чакхбаккхар духьа хьажкlаш чуэцача болх бергболча наьха список оттаяьй хlанзле а, цехашкеи отделашкеи царца беседаш яьй.

Хьажкlаш чуэцача юкъагlа боахамашта хlара денна новкъостал дергда завода юртбоахама машинаш тоаяра, эшшаш йолча инструментаца, металлаца, электрооборудованеца lалашъергья совхозий ремонтни мастерскеш.

Завода болхлошта дика хов ялата бокъонца бола мах, хов, хьувкъам кхебеш лаьтта лелaдераша мел низ тlабохийт, къахьег. Цудухьа тхона, заводчанашта, мел хала хуле а, тхоай оагlонгахьара долла хlама дергда оаха дика хьийкъа хьажкlаш ца йойташ чуэцара, царех цхьа хьажкlа тlера ца ялийтара а паччахьалкхенна дlаялара а. Иштта я коллектива уйла.

Б. ГАГИЕВ,
Г. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент» яхача завода партбюро секретарь.

ХЬУВКЪАМА—ЙОАККХО Ю

Нохч-Гlалгlайчен юрта боахама къахьегамхоша ялата лаьрхlа укх шера гурахьа юв 180 эзар гектар культураш дlаюргья. Гурахьа юв культураш дикагlа хул хьалхха а оахам даьча лаьтта, вешта аьлча полупар яхача системах аьхача лаьтта.

Полупара системах 82 эзар гектар аха езаш я укх шера колхозаши совхозаши. 12 августе хьатlакхоачаш 87 эзар гектар аьхай.

Хьатlадоагlача шера хьувкъама доагтlача тайпара йоакхо ю Шелковской районе. Гурахьа юврглолча культураштa хlанзле деррига лаьтта кийчдаьд укхаза.

Наурски района колхозашкеи совхозашкеи укх шера 17 эзар гектар гурахьа юв культураш дlаюргья, царех 12 эзар гектар аьхай.

Гурахьа ювча культураштa лаьтта кийчделга дика вlаштlехьдаьккха дlахьу Грозненски, Надтеречни районий боахамашка. Цхьабакъда кхыча тайпара хьалаш да Сунженски, Назрановски, Урус-Мартановски районашка. Цу района боахамашка полупара лаьтта ахара задани кхоачашъяьяц.

Гурахьа ювча культураштa кийчдаь лаьтта.

(задане процентаца)

1.	Ачхой-Мартановски	145
2.	Веденски	33
3.	Грозненски	125
4.	Гудермесски	41
5.	Малгобекски	101
6.	Надтеречни	126
7.	Назрановски	46
8.	Наурски	101
9.	Ножай-Юртовски	146
10.	Советски	67
11.	Сунженски	76
12.	Урус-Мартановски	98
13.	Шалински	100.4
14.	Шелковской	147
	Ерригача республике	106

ШИ НОВКЪОСТ

Шаьла районе дика вовзаш ва «Джалка» совхоза цхьоалагlча отделене шоллагlча бригадера хьажкlаш лелаю Абдулмежидов Хlарон. Хlара шера дика хьажкlаш кхееш хьавоагlа из.

Хlанз берригача мехка вовзаш волча Социалистически Къахьегама Турпалца Саидов Баудеца волавеннав Хlарон хьажкlаш кхее. Бера хана денз цхьана лийнна ва уж шиъ.

Гlорваьнна хьажкlаш лелаер волча дукха хьаьший ух республика кхыча районашкара. Къаьрша дlадовзийт Хlарона шийна балха тlа дуккхача шерашка зеленнар, «къайленаш».

Массехк шу да хьажкlаш лелаеча механизированни звенона Абдулмежидова кулгалду. Хlара шера балха итогаш из воккхий веш хул. Низ а хьинар а ца кходеш къахьийгар цо ше а цун звено членаша Новрзукаев Салавде, Саидов Мухьаде дlадахача шера. 150 гектара тlа хьажкlаш кхейир цар. Хьийгача къих дика беркат а даьлар. План 30 центнер йолаш хlара гектара тlара 45 центнер фуалъяьха хьажкlаш чуера.

Абдулмежидов Хlарона карагlдувла дика гlулакхаш дуккхазза белгалдаьхад сийлен грамоташца, ахчан совгlаташца. Массехк шу да Хlарона наькъа тlа Ленина ордени юбилейни медали лепа.

Пятилетка диълагlча, къоастамбеча шера 175 гектар кхееш я Абдулмежидов Хlарона звено.

Хlара гектара тlара 50 центнер фуалъяьха хьажкlаш чуяь декхар тlаийцад звенос.

Дlатlахьежача бlарг хьоасташ я Хlарона кхай тlара хьажкlаш. Цхьаккха тайпа шеко яц хьажкlаш лелаераша шоай декхар кхоачашдергхиларах.

...lуйре. Юртара ара а яьнна, кхашка йода сигала бесса «Москвич». Из лехкаш вагlа Абдулмежидов Хlарон. Хьаьнала къахьегарах аргlа а йоацаш ийна я из. Са хилале гlетта шийн участке воагlа из.

Машина тlара lo а весса хьажкlашта дlатlаводача цуна духьала воагlа бригадир Саидов Бауди.

— Хьо укхаза бийса йоавкхаш-м вацар? — бегаш бу Хlарона.

— Сийсара дийлхача догlах хьажкlашта кхоачам хиннабий хьажа венавар со-м, — йоах Саидова.

— Мишта хет хьона тlаккха?

— Иттех ди даьлча хий дилла мегаргда. Хьажкlий буртиг бъза ха я ер. Цудухьа хьажкlашта дукхагlа тlоадал эш.

Гlорваьнна хьажкlаш лелаю ши новкъост дукха лаьттар хургболча хьувкъама уйла еш, де дезарех дувцаш. Цар шоайла дувца дукха да.

А. БАРЗАНУКАЕВ.

БЕШ ОАСАРАХ ЦIЕНА ХИЛИЙТАРА

БЫТА КУЛЬТУРА

У КХ бIаьсти лоаман Гергебиле хилар со. Сийрда малх а хьежаш хоза ди дар. IалаьмаТе хоза я дика гIулакх даь бешамаш. Цу хоша цхьан гаьнагIа со дIахьоккхаелча ткъоврон тIара Iолийгар тхиран да с доагIан да цу ховш дола тIадамаш. Гаьнашта тIехьашкара хьавраьлар цхьа кхалсаг. Оасара баьцаш йоахкар цуп бе.

— Ма хоза я укхаза, — аьлар аз.

— Хоза я, — раьза хилар кхалсаг. — Бакъда ер оасар дар укхаза новкъа.

Со дIахо дIаяхар, тIехьашкахьа юха а хьежаш. Сона бIаргагора а зиза теха бешамаш, бакъда, дагара дIаялацар наьха хозача гIулакхашта юкъера оасара баьцаш — вай быте кIанз а нийслуш дола дIаяхача замап во гIулакхаш дIа миншта доахаргдар-хьогI яха уйла. Уж вайна новкъа да, цар кIезига зе дац.

Цунна дола масалаш, хала хете а, дукха да. Лоаман юрташка хIанз а моттигаш нийслу нускалах урдув доаккхаш. Саг йодача-йоагIача эггара хьалха хьаьшашта накъавоагIа «кассир». Цо дIаязду къоначарна хьапа мел мисел ахча деннад. Из юха лархIа эттача хийла гIар-гата айлу е йоахараш долалу. Е саг а венна йоккха гIайга енача дийнахьа бежанаш доаде дезаш а дукха ахча дIадахнийта дезаш а хул: кхаба безаш итташ, бIаьш нах ма бий — иштта да Iаьдал...

Мадарра аьлча, Советски Iаьдала шерашка йовзаргйоацаш хувцаеннай лоамарой быт. Хьаьццаргьа вай Гергебиль мукъагIа. Революци хилалехьа Дагестане эггара тIехьайнса моттиг яр из. Къиза Iаьдал дар укхаза — дунен тIа шийна бIарга ца вайнача сагага маьре йохийтар йоI. Тахан Гергебильски район хьалхалаттарех цаI я. Укхаза, ерригача республике а санна, дукха ба кхалнах — педагогаш, лорaш. Шийх кхел йиза шийх бе йоал таханарча лоаман кхалсага. «Ласточка» яхача кхалнаьха клубе хилар со. «Дагестана кхалсага» яхача журнала устии выпуск бIаргайира сона цига, из Iалаьмате хоза а дика а нийчъяьар.

Районе экономически низ бола боахамаш да. Хьал долаш а дика а бах нах. Хьаьццаргьа вай «Кукушинский» яха совхоз. Традиционни а хинна дIаэттад укхаза бешамаш лелаечуи, жаIуп, доярка деноп чакхдоахилга, Советски Эскаре болха нах накъабоахилга. Бытага а наха юкъе лелаеча гIулакхашка а диллача укхаза деррига дика да ала яллац со. Цхьа бахьан доацаш моттигерча культура ЦIагIа чакхъяьхаяц: «ДIадаха наха ца эша къаьна гIулакхаш», «Никъ ле кердача Iаьдалашта» яха сайренаш. Сход а хиннай Кукуне. Цига дийцар цхьаболча лоамарошта кердача тайпара баха а болх бе а новкъарле еча цхьаболча хIамаех. Цу тайпара къамаьл хургдацар нагахьа санна тIехьашка вугаш, дIадьйиначунга вугаш йолча оасара баьцо шийн чIоагIача овлашца ка ца еттаре. Сходе дийцар цхьайолча моттигашка кIанз а тIехь долча дIаяхача замах юхедисача воча гIулакххех. Санитаркас Джамалдинова ПаьтIамата дийкар дош:

— Са воIи йоIи да, уж дика бах. Са воIо саг йоалаеча хана дувла тканцига, ахча да а списка оттае а езац шун. Из доацаш а безаме тIаэцаргда оаха шо, дика са а къердийтаргда.

Зале багIараша раьза хинна тIайийцар уж дешаш.

Са блокнота тIа да дIаяхача замах юхедиса во гIулаккхаш дувцаш кхыча сходашка даьча къамаьлех даь йоазош а. Чонтаулерча колхозхочо С. Атаевас йоахар: «Массанена а гоама дола урдув баьцадаарий кхай тIара дIадоаккха оасар санна овлаш а тIехьа дIадаккха деза вайна юкъера». Бригадира А. Томирканова аьлар: «Са пхиъ йоI я. Царех шиъ маьре яхай. Аз царех урдув даькхадац. Эхь дола хIама даь кхыча меккарий а сий доадергдац аз, хIана аьлча уж ираз долаш бахар лов сона. Кхы а кхе ха я хIанзаръяр, тишденнача къаьнача IаьдалагIа ваха йиш яц».

ХIаьта цхьабараш баха-м бах. СовгIаташ эцар духьа доккхий декхараш хьерчаду цу нах. Цхьа цхьан вовзача сагo уццаьша яйта список хьахьекхар сога, цу тIа яр саг йоалаечо яла езац мелйола хIамаш. Укхаза ювца йиш йоацаш иззал дукха хIамаш яр дIаяла езаш хиннараш. ХIара хIаман мах а кхыметтел сорт а белгалдаьдар. ХIаьта йоI (цхьан дагестански вуза студентка) хIаман шек а йоацаш маьрцIаьша списка тIа мел яздаьр хьадаларга хьежаш яр.

Са Дагестане торо йолаш бах нах. Цхьабараштa, хIана «куц хетац» кIезига урдув тела. Бовзаш бараша, гаргара бараша ше-ше дукхагIа урдув дала гIерташ шоайла яхь лелаю. Атта дац цу зенерча гIулакхана къувса. Цхьайолча хана общественносто а правосуде органаша а шоашта ца гуш санна ют цу тайпара факташ.

Сона цкъа санна дукхаза а хезад урдув телилга дика Iаьдал да яхаш цхьаболчар дувцаш. Во хIанад из, йоах цар, ахчан цхьадола дакъа къоначарга ма кхоачий? ХIаьта цар цу сахьате шоашта мел эшар ду — холодильникагара мебельни гарнитурага кхаччалца. Иштта, керда бокъонца дезал вIашагI а кхеталехьа, хIамилташ Iоае болалу. Иштта хьалкхебу эгоисташ, нахага во деча сагота боаца нах, иштта хьахул хIама Iоаярца бола безам. Цхьа хIама тIаэттача кхыметтел хайра йоаца халонаш а ла магац цу тайпарча дезала. Дов а нийкхе бох из дезал. Из кхетадеш а да, шоайла вIашн болча безамах а боацаш маьха езача кIамаш тIа гIолла хьахиннабар из.

Сага сий иштта кхетадеш болча гражданий гIулакхаша цевоаккх. Ся нанча дика йовзаш йола цхьа саг ера тханига цкъа. Дийлха цун бIаргаш бIаргадайча кхераелар со.

— Фу хиннад? — хаьттар аз.

— Воча цIен саг хержав са йоIо, цун даьла жега ваьллав.

— ТIаккха фу даьд? — хаьттар аз. — Жега валлар сий дайна хIама да? Хьа йоIага догдоахар вовз сона. Из хьинар а хьавкъал а долаш вIамсаг ва. ГIишлошъеча мастералла болх беш ва, университета сайрийнарча отделене дешаш ва.

— А, из кхычунга яхийта безам болаш я со. Вокхан доккха цIенош да, да дихача балха ва.

Керттерчох — сагах, безамах цхьа дош аланзар цо... ХIаьта а шийна везачунга маьре яхар цун йоI. Хов сона, цох ираз долаш дезал хиннаб.

Укхаза дукхагIа негативни фактех дувц аз. Цхьабакъда, уж вахаре дукхагIа я ала йиш яц. Вай социалистически быто, вахара советски образо тIатIа чIоагIъю шийн позицеш. Керда Iаьдалашн обрядаши юкъейоалаяра кIезига хIама дац Дагестане а. Къаьна Iаьдалаш леладе гIертарий коггIортилга йохаю цар.

Цхьабакъда, къаьна мел дар вене да ала йиш йолаш дац. Массе оагIорахьара хьаллаца езаш дика традицеш а Iаьдалаш а да халкъа. Ноахалгара ноахалга луш хьаденад боккъонца халкъа дола цIейш. Масала, хьалхара муй баккхара цIей, зизай, хьуакъам чуйца балара цIейш, сага къахьегамца дувзаденна дола кхы дола а дукха цIейш. Тахан царех дикагIдараштa керда вахар леннад, шоай кердача чулоацамца наха боккха салоIам бу цар.

Укх бIаьсти Ахты яхача моттиге зизай цIей дездеча хиннай со. Ахты-Дагестана хозагIйолча моттигех цаI. Цхьа бахьан доацаш алац: «Ахтынски бешамашкара цхьа Iаж буъе къонлургва хьо, вокха саг: хьа зIамсаг, низ шозза дукхагIа хургба». Сатассалца даьхар иллеш. Цул тIехьагIа нах лоамашка, альпийски даьгIекашка бахар. ЦIей кхал а маIа а «пачачахьаш» хержар. Из цIи яккха атта лац. Хоза хилар кхоачамболаш дац. Керттердар да хьа гIулакхаш хоза хилар.

Хьалха ды лелабераша дездеш хиннад зизай цIей. Ахтынций цIей долча кхыча къамах вола цхьаккха саг хила йиш йолаш хиннавац. Iадата тIа дIаяздаь хиннад: «Кхыча къамах вола саг юрта воагIе, цун етта еза, хIаьта пох штраф а йоаккхаргьяц». ХIанз, зизай цIей долча хана, сакъердаш бар тайп-тайпарча къамех бола нах. Аз, вваркас, тоIIаяь мархIа еллар лезгинка Гамидова, парте Ахтынски райкома секретарь. Цо дукха дийцар сона районе хиннача дикача хувцамех, къахьегамхой быте юкъедахача кердача Iаьдалех.

Республике традиционни а хинна дIаэттад жа Iува Ди чакхдоахилга. Цо гулбу эзараш нах. Дуккхача районашка хьахиннай ахархойн фермай болхлойн безбара керда ритуалаш. Цу дерригне кхы а сий доакхх хьаьнала къахьегача сага. дIаяхача замах юхедиса во гIулакхаш вайна юкъера сихагIа дIадоах.

Тхоай боккхача нахах массехк дош ала безам бар са. Лоаман юрташка низ болаш да вокххагIчун дош. Боккъалдар аьлча, боккхача наха юкъе ба къаьначох тувсалуш бараш а. Цхьабакъда, дукхагIчар дег чура къоабаллу вай вахарера сийдладар, кердадар.

Сона, хетаргахьа, кердадар чIоагIдеча боккхийча наьха, къахьегама ветераний авторитетах пайда эцар чIоагIа лоархIаме да. Фу даьд, масала, Чародински районе? Парте райкомо хьагулбир юрташкарча къоаной советий викалаши керда советски обрядаш юкъекхахьара юртсоветашка вIашагIъеххача комиссей членашв. Боккхача нахага духхьал дIааьлар: юрта оаш аьнар отташ да, шо юкъе доацаш цхьаккха дика я во а чакхдалац. Царга дIааьлар, доккхагIдолча ноахало дIаяхача замах юхедисача воча гIулакхашта духьала къовсам лоаттабеча дакъа лацарга дог доахаш я районни партийни организаци, аьлча. Боккхача нахаца дег тIара къамаьл дир. Къоанoша шоашта могаш дола новкъостал дергда, аьнна дош делар. Быте керда Iаьдалаш юкъеккхахьара районе бахача нахага кхайкзрал дир цар.

...Гергебиле йодача хана сайх кхийтта кхалсаг йицлац сона. Оасар дIадоаккхаш йоаллар из. Иштта цIендаь дIадаккха деза вай вахара новкъарле еш дола во мелдар, зене мелдар.

Фазу АЛИЕВА,
Дагестана халкъа поэтесса.
(10 августера «Правда» газета).
Махачкала.

БОЛХЛОШТА — АТЕИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ

«Атеизмах йола лекцеш, беседаш сенна ю, тхо-м иштта а атеисташ ма дий» оал цхьаболча наха. Цу тайпара нах вайна юкъе дукхагIа ме хул дикагIа да. Бакъда, дицдалийта йиш яц цхьадола дакъа ды лелабеш а, тIаккха цхьабараш даьлах тешац тхо, хIаьта а цкъа цна-м ба яхаш бола нах а болга. Уж нах ды цIенбаь бита, цунах дIахаьдабац. Царца атеистически болх ца бой, цхьаццa бахьан эттача уж дына тоабашта юкъе нийсбала а тарлу.

Атеистически болх вIашгIтIехьбаккхараи из дIабахьаран заводе йиллай атеистий совет. Цунна юкъейода 5 секци: лекционни пропаганда, дынах тешараща къаьстта кхетама болх бара, атеистически сайренаш кийчъяра а дIаяхьара а, кепайоазон, къаьст-къаьстача нахаца атеистически болх бара, агитатораши политинформаторашн кийчбара секцеш.

Атеистически болх перспективни планагIа бу, из оттаю атеистий совете йийца а йийце. Атеистически болх пайданегIа хилийтар духьа совето хIара цехеи отделеи агитатор е политинформатор оттаву. Из, ше атеистически кхетама болх дIаболабалехьа, хьож коллективера нах дынах мел тешаш ба-бац, тIаккха мара дIайолаяц цо ший беседаш.

Иштта йолча данцешка хьежжа оттаю ший план совето. Масала, транспортни цехе дукха ба бусалба дынах тешаш бола нах. Цига кхетама болх бу исламахи цох доалача зенахи лаьца.

«Атеиста ди» долча хана оаха цу цехе бохийт исламах лекцеш еша атеисташ-лектораш. Цига йийшай «Ислама социальни чулоацам», «ХIанаара зикрий тоабаш» яха лекцеш.

Цу тайпара бу атеистически кхетам балара болх цеха мастера Эдилсултанов ХIарона. «Iохчаштеи гIалгIаштеи юкъе дисача дына гIулакхех», «Исламо беш бола Iоткъам дIабаккхара наькъаш», «Ислам наьна метта духьала да» яха а кхыйола а лекцеш йийшай цо.

Укхаза белгалдаккха деза цу лекцеех цхьабола пайда баьнна хилар. Масала, хIанз дIадахача мархаш доастача дийнахьа цехе балха хьа ца воагIаш цхьаккха саг висаяр.

Тха цхьан цехе болх беш я евангельски христианех-баптистех йола кхалсаг. Дикка шераш да цунца шийцца коммуниста А. Громенкос атеистически кхетама болх бу. Баптизма реакционни чулоацам дIабовзийташ я цунца еш йола беседаш.

«Цхьа саг бахьан уж беседаш е эзий-теш!» — аьлар сога цкъа. Сона хетачох, е еза, хIана аьлча на обществах дIа къаьста саг яц, цунна гонахьа болх беш ба кагирхой. Цо уж гуччахьа баптистски хьехам беш дына юкъе ца озе а, цкъаза цо хьоабу баптисташ, цар «безам», уж «къахетаме хилар». Цудухьа баптизм дIайовзийташ беседаш е еза.

Цу тайпара къаьст-къаьста ды дIабовзийташ атеистически болх бе беза коллективе.

Коллективе атеистически

Партийни вахар

болх бу цхьаккха а ды цунна дика хетаргбоацаш, цхьаккха сектантски тоаба езалургйоацаш, хIана аьлча цхьан дыно вокх дынах болча нахаца моастагIаа доаттаду, халкъашта юкъера барт эгIабу.

Болхлошта интернациональнии атеистически кхетам балара болх дика бу тха пропагандисташа И. М. Исраилова, Б. Мударова, В. Бакирова, кхычар. Шоай участкашка, из болх иштта дика бу агитатораши политинформаторашеи Г. И. Иванова, С. М. Торчинова, Н. П. Чугунова, Х. Эдилсултанова. Боккхача безамца бу атеистически болх № 5 йолча цеха агитатора Темишева Баита, кхычар.

Парткомон атеистий советои боккха теркам тIабохийт дукха нах юкъебзаш деча гIулакхашта. Уж я конференцеш, хаттареи жоп дареи сайренаш, кхыдараш.

ДIадахача шера оаха йир завода юкъара шиъ теоретически конференци. Цига дийцар ленински атеистически тIехьаленахи вай замахи дола дешаш. Конференци дIайолаялехьа цунна юкъе дакъа лоацаш хиннараш хьежар: «Святая Ксения», «Дийна шераш» яхача фильмашка. Иштта хилар завода юкъара «Тхо патриоташ, интернационалисташ да» яха комсомольски теоретически конференци а. Интернациональни дешаш дувцача хана цига дийцар кагирхошта атеистически кхетам балара дешаш а.

Укх шера январь бетта тха хилар завода юкъара «Дынах дола бакъдар» яха хаттареи жоп дареи сайре. Хаттарашта жоп тийлар Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета философе кафедра доцента Кавнацкий Евгений Павловича.

Атеистически балха кIезига новкъостал дац завода библиотекашеи культура ЦIенои. Цар атеизмах долча литература выставкаш, читательски конференцеш, книжкех йола беседаш ю, устни журналаш ду, тематически кинофильмаш хьувкх.

Масала, завода общежите хилар «Саг дунен цаI мара йоаца тамаш я», «Iилмахой дына духьала ба» яха устни журналаш, «Эрсий писателаша дынах дувцар», «Кхалсаги дын», «Исламах дола бакъдар» яха а, кхыйола а лекцеш.

Дукха нах юкъе бола уж гIулакхаш деча оаха завода болхлой меттел, пенсионераш а юкъеоз, цунца оаха царга дIахойт уж шоай коллектива бицца балар, уж оаха хьех торжественни сайренашка, цхьа йоккхий событеш хилча даькъала бувц уж.

Iилма-атеистически болх беш оаха къахьегамхой вахара юкъеккувл керда советски обрядаш, традицеш, масала, духхьашха болйло хинна дIаоттар, Советски Эскаре водар накъавакххар, пенсе водар белгалваккхар, кхыдараш.

Коллективе болаш ба хадданза атеистически болх бара дика кийчбенна, из гIулакх деза нах. Агитаторашн политинформатораш — атеисташи дикка хьожаш къоастабаь, атеистий заводской совето царна лаьрхIа массазара семинар вIашагIъеллар. Цига царга дIахойт атеистически болх бара эшар, дына культех дола законаш миштта кхоачашде деза, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома Х-чей XIII-чей пленумий решенешка хьежжа бахача наха интернациональни атеистически кхетам балара хьакъехьа малагIа декхараш хьалхашка латт. «Коммунизми дын», «Дынах тешаращца къаьст-къаьста беш бола кхетама болх» яха а кхыйола а темаш йийцай семинаре.

Семинаре деша багIараштa хьалхашка къамаьлаш дир КПСС обкома политически дешара цIен консультанта В. Н. Кадокимова, парте обкома лектора Х. В. Мамлеева, парте горкома лектора Л. П. Кизиловас, кхычар. Коллективе беча балха аргIанарча семинаре цхьа лостам хургболаш цехе а участке а беседа е задани ду агитаторашта политинформаторашта.

Чоалхане а дукхача тайпара а ба къахьегача коллективе беш бола атеистически болх. Вай общества деррига вахарца хьахул наьха атеистически уйлаш. Атта дац цу балха хьалла дола доазонаш къоастаде. Цудухьа атеистий заводской совет гIерт дынах юхедисараша лоаттабеча къовсама ерригача формехи методехи пайда эца, из болх КПСС обкома Х-чей XIII-чей пленумий решенеш кхоачашбергйолаш бе.

Л. НЕДЕЛЬКОВА,
«Красный молот» завода атеистий совета председатель.

ТАТАРСКИ АССР. КамАЗ-а уллув хьалъеш латта мехка эггара йоккхагIа йола Нижнекамски шинаш ю завод. Цо шинашцеи автокамерашцеи Iалашъергьа ВАЗ-и КамАЗ-и, хIаьта иштта Юкъерча Поволжьеи Уралеи автотранспорт а.

ХIанзлехьа а болх бе йолаялийтай автомобилий пхе марка «кога гIирс» хьабергболча предприяте хьалхара аргIа.

СУРТА ТIА: завода керттера производствении корпус.

Е. ЛОГВИНОВА сурт, ТАСС фотохроника.

ХIара шера совдувл толамаш

Производственни декхараш дика кхоачашдеш хьайоагIа «Чечингтазстрой» треста коллектив. ИйслагIча пятилетка кхаь шера ерригача бархIлагIча пятилеткагIа даьчарел 4 миллион сома дукхагIа балхаш даьд. 1973 шера 1970 шераца нийсдича шозза дукхагIа гIишлон - монтажни балхаш даьд. Къахьегама овсарле лаккхъяра дола пхе шера декхараш кхоачашдаьд треста коллективо.

Толамца кхоачашъяьй треста коллективо пятилетка диълагIча, къоастамбеча шера ворхI бетта план. ГIишлонмонтажни балхаш дара план 103,2 процент кхоачашъяьй. ПланагIа 8715 квартире газ чуйилла езача 9033 квартире чуйиллай газ. Цу даькъе юрташка планагIа 3923 цIагIа йилла езача 4594 цIагIа йиллай. ПланагIа 46 километр газопровод йилла езача 53 километр йиллай. Цу даькъе юрташка планагIа 20 километр йилла езача 28 километр газопровод йиллай. Бахача наха гIулакхаш дара план 113, 5 процент кхоачашъяьй. Планал совгIа 91 эзар сома маьха гIулакх даьд бахача наха. Къахьегама овсарле лаккхъяра план 104,7 процент кхоачашъяьй. Планал совгIа 10000 сома пайда баьб.

Треста ерригача подразделенеша толамца кхоачашъяьй ворхI бетта план. ДIадахача шерашка массаза план кхоачаш ца ещ хиннача Сунженски ССМУ укх шера хIара бетта кхоачашду производственни декхараш.

Дика къахьегаш ба Грозненски ССМУ гIишлонхой Баштаров Лечи, Карасев Владимир, Гудермесски ССМУ гIишлонхой Тамбулов Михаил, Паськов Федор, Вахабов Рамзан, Грозненски шоллагIча ССМУ гIишлонхой Ураев Олег, Гуманов Султан, иштта кхы дуккхабараш а.

«Чечингтазстрой» треста коллективашта юкъе хьалхарча ах шера социалистически яхье а баьнна дикагIа толамаш даьхад Гудермесски ССМУ гIишлонхоша: гIишлон-монтажни балхий план 103,2 процент кхоачашъяьй цар. Газ чуйиллай 2842 квартире, планагIа 2710 квартире йилла езача, планагIа 8 километр хьалъе езача 12,7 километр газопровод хьалъяьй, цунах 138,8 процент хул. Бахача наха гIулакхаш дара план 109,8 процент кхоачашъяьй. Къахьегама овсарле лаккхъяр, балхашка дIабола мах лохбар бахьан долаш планал совгIа 58 эзар сом пайда баьб. ШоллагIча квартале социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах карара-кара тела ЦIе байракхи 1690 сом ахчан премии елар цу коллективана.

Хьалхарча квартале социалистически яхье даьхача хьокхамех Российски Федераце трестаща юкъе кхоалагIа моттиг яьккхар «Чечингтазстрой» треста коллективо.

Пятилетка диълагIча, къоастамбеча шера план 27 декабре кхоачашъе аьнна социалистически декхараш да треста коллективо тIайийца. ВорхI бетта баьча балха хьокхамаша гучадаьккхад уж декхараш 25 декабре кхоачашде коллектива торо хилар.

С. ДОБРИЕВ,
«Чечингтазстрой» треста планови отдела начальник.

1-ча августе ВЛКСМ XVII-ча съезда цIерагIча Ерригсоюзни студентий гIишлошъеча отряде чакхдаьлар хьинареча къахьегама ди. Къахьийта даьккха ахча город Гагарин фонде дIадахьийтад.

ХIаьта космоса пионера даьхене цунна хетадаьча хьинарeча къахьегама вахта ди хилар шоатта, 3 августе. Цу дийнахьа город хьалъеча студентий вурийтта отряда тIакхийтар Звездне викалех латтар а...

СУРТА ТIА: СССР летчиккосмонавт Е. В. Хрунов «Русь» яхача студентий гIишлошъеча отряда (Смоленск) викалашта юкъе.

С. ЕСИНА сурт. ТАСС фотохроника.

Вай—интернационалистащ

ЦХЬА ДЕЗАЛ САННА

Интернационализм — из Iилма ларда тIа кийчъяь тайп-тайпарча къамий юкъарча хьаштий идеологи я, къахьегамхой барт-цхьоагIо, барта болаш деча гIулакхий, вIаши хьаллацара, новкъостал дара, эшшача оврцагIваара ларда тIа хьахинна тайп-тайпарча къамех болча болхлошта юкъера гIулакхаш да.

Уж хьахул классовой кхетама, шоай лоIаме хилара, вIаши цитта леладу гIулакхаш ерригача республикай къахьегамхой хьашташа ма яххара хилар кхетадара ларда тIа.

Къахьегамхошта интернациональни кхетам балара балха тIа йоала котало хургья интернационализма принцип сага шийх сакхетам чу чIоагIъяра, хIара советски сага вахара — лелара норма яь дIаоттаяра декхар толамца кхоачашдарга хьежжа.

Интернациональни кхетам балара проблема ювцаш Н. К. Крупскаяс яьхад: «Интернациональни кхетам балар хIара денна деш дола гIулакх хила деза, из духхьала интернациональни митингашкеи цIейшкеи даь ца а дуташ. Из доаллаш хила беза берригa кхетам бола болх».

Къахьегача коллективе шема барра бова доттагIала, вIаши новкъостал дара, вIаши гIулакхаш леладара низ. Цхьана къахьегаро вIашкаоз тайптайпарча къамех бола нах, уж айхха кхотабу, опыт, духовни ганзаш вIаши йовзийт, хьахулийт цар юкъара хьашташ. Цхьана къахьегар социалистически интернационализма, доттагIала, вошала уйланца тайптайпарча къамех болча къахьегамхошта кхетам балара, уж кхотабара ларда я.

Ачхой-Мартановски районе бах 15 къамах бола къахьегамхой. Цар керттера башхалонаш я: хьашташ цаIаш хилар, цу тIагIолла дагалаттачун тIехь цхьоагIо хилар, из дагалаттар кхоачашдара тIехь цхьана къахьегар, вIаши новкъостал дар, кулгалдеш йола органаш цаIаш хилар, духовни уйлаши моральни принципаши цаIаш хилар.

Района моллагIча коллективе вайна нийслургба барттайна цхьана къахьегаш боахка нохчий, эрсий, гIалгIай, украинцаш, черсий, балкхарой, чергизхой, адыгейцаш, кхыбараш. Масала, «Новосельский» совхозе цхьана къахьегаш ба «Знак почета» орден лелаю Волкогонова Надежда, Къахьегама ЦIеча Байракха орден енна Гапаева Медна, татарина Хайрутдинова, чергизхочун Готова, гуржечун Парчхидзе, хIиречун Царахова, украинкай Кравчук Александрай дезалаш.

Барттайна къахьегаш болча къахьегамхоех латтача совхоза коллективо дIадахача 1973 шера 800 эзар сом совгIа пайда баькхар.

Укх тIеххьарча хана районни партийни организаце цхьадола гIулакхаш даьд къахьегамхошта интернациональни кхетам балара, совхозий, предприятей, организацей коллективашта юкъера доттагIал чIоагIдара болх тоабара тIадерзадаь. Партийни организацеша дика гургдолаш дIа а хьокх, довза а довзийт вай мехка халкъашта карагIдаьннараш, коммунизм хьалъяра юкъе цар лоаца дакъа, вIаши деш дола гIо-новкъостал, Коммунистически парте ленински къамий политика кхоачашъеш доаха толамаш.

Бахача наха луш бола интернациональни кхетам лакхбара дош дувцаш КПСС райкома бюрош, пленум хиннай. Цига ладийгIад болхлошта интернациональни кхетам луш «Лермонтовский», «Новосельский», «Овощевод» совхозий, механизированни хьун боахама партийни организацеша беча балхах йолча отчеташка.

Цу деша хьакъехьа беш бола болх лакхбеши эргабаьккха тоабеши, районни партийни организаце къовсам лоаттабу къамаш къестадара тIадерзадаьча деррига гIулакхашта духьал. Шоаш беча берригача идеологически балха тIехь партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша дIахьокх СССР хьаяра, чIоагIъяра, лелIайсалаяра сийлахь-доккхача эрсий халкъа хинна боккха лоархIам, социалистически къамий барт-цхьоагIо, хьайда дола масалаш кхувл, советски халкъий доттагIала новкъарле еча гIулакхашта духьал къиза къовсам лоаттабу. Масала, Закан-Юртарча юкъерча школе Хучиев Джалавдин Ахмадовича хьехархочоа Н. Буркова духьал хулигански гIулакхаш леладир. Из дош дувцаш цу юрта Совете гражданий сход йир, хIаьта школе педсовет хилар. Из дош дийцар КПСС райкома аргIанара йоацача бюро а. Бахача наха юкъе беш бола интернациональни болх ледара битарах выговораш йир Закан-Юрта Совета председатела Митигиев Идрана, школа директора Бексултанов Мохьмада.

Хулигана Хучиев Джалавдина халкъа судо 4 шу ха техар.

Болхлой коллективашка, школашка хул нохчийн гIалгIайн культура дегIайоалаяра сийлахь-доккхача эрсий халкъо ю влияни ювца сайренаш. Цига дувц нохч-гIалгIай халкъ экономически культурни тIехьадиса хилар дIадоаккхаш эрсий а кхыча а халкъаша даьча вежарашха долча новкъосталах.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша общественни организацещца цхьана къахьегамхошта интернациональни кхетам луш бойкха болх бу: СССР халкъий доттагIалах йола сайренаш ю, лекцеш еш, докладаш ю, гражданий сходаш ю. Цига дувц социалистически интернационализма бокъонца дола гIулакхаш, Советий Iаьдал эгтача деиз тайп-тайпарча къамех болча наха цхьана къахьегаш даьха толамаш.

Къахьегамхошта интернациональни кхетам балара болх къаьстта лакхбелар СССР хьаяь 50 шу белгалдоаккхаш хиннача цIейца дувзаденна а парте обкома Х пленум хиначул тIехьагIа а.

Общеставна болча пайда цхьана къахьегаро, вахара дерригача доакъошка общественни, культурни, быта, кхыдолча довкъошка хаддаиза а айхха а долча бувзамаша тайптайпарча къамех болча нахага йиш хулийт дика вIаши бовза, вIаши Iомале, производственни опыт, культурни ганзаш вIаши йовзийта, цул совгIа духовни гаргабаха, къамий Iаьдалашти традицешти юкъера дикагIдар хьаэца. Цу тIагIолла нах духовно бIаьхегIа хул, чIоагIлу цар дикагIдола гIулакхаш, интернациональни доттагIал.

В. АВТАЕВ,
КПСС Ачхой-Мартановски райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

КЕРДА БАЬЦАДААРАШ — БIАРЧЧАЧА ШЕРА

Приморьерча лаьтташ леладераша шерду тепличнии парниковни боахамаш. Укх шера бIаьстан юкъе кхача баьцадаараш кхедеча пленочни тепличаша дIалоаца моттиг 120 эзар квадратни метр я. Цхьа-ши шу даьнначул тIехьагIа бIаьстани Iани тепличнии боахамаша 600 эзар квадратни метр хIана яц аьнна йола моттиг дIалоацаргья.

60 эзар квадратни метр йолаш керда тепличнии комбинат хьалъеш латт Дальнегорске. 180 эзар квадратни метр йола йоккха тепличнии комбинат хьалъе йолаергья укх шера Лозовый яхача поселке. Иззамо предприяти хьалъе лаьрхIад ер пятилетка чакхйоалаш Владивостоке. Из хургья ТЭЦ-а гаьна йоацаш, цун дIайхача хих пайда эцаш.

Даьча лоархIамаша хьахьокхачох, тепличнии комбинаташа хIара квадратни метр тIара 20—25 килограммал кIезигагIа йоацаш — кхай тIара йоалачул иттазза дукхагIа нарсаш тергья.

Укхаза иштта хьалкхебергба хохаш, хорсамаш, салат, щавель. Цхьайола теплицаш алхха помидораш кхееш хургья.

Керда комбинаташ болх бе йолаялийтарца бIарччача шера кердача баьцадаарашца Приморья еррига керттера промышленни районаши йоккхий городаши Iалашъе йиш хургья.

Виталий СОЛДАТОВ,
АПН корреспондент.

ТИША АЬШК — МАРТЕНАШТА

Укх пятилеткагIа дика къахьегама толамаш доахаш хьайоагIа старогрозненски бурув тохара балхий управлене бурувдеттарий коллектив.

Бурув дика а сиха а тохаран дIадохийтача рузкъана кхомбаран нийсса лаьрхIа леладу бурувдеттараша тиша аьшк гулдара гIулакх а.

Укх пятилетка цхьан шереи ворхI беттеи гул а даь «Вторчермета» складашка цар дIачуденнад 3711 тонн тиша аьшк.

Цу аьшкагIа лоалла а даь прокат яьчул тIехьагIа 452 нийбола трактор е 25 бурув тохара йола установка хьае йиш я.

Укхаза, металлообрабатывающи мастерскешка, скважинашта бурув деттача цаI тишъенна оатхилг, цхьа аьшка саьргилг, турбилг—цхьа хIамилг доа ца деш, цхьан моттиге хьагул а дий, кIезиг-дукха хьаIайначул тIехьагIа «Вторчермета» складашка дIадохийт тиша аьшк.

Тиша аьшк дукхагIа гулдечарех ба Н. Головенко начальник волча производственни гIулакх дара база къахьегамхой, вышкомонтажни цеха къахьегамхой, Г. Шуликина, Д. Дорохина кулгалдеча бригадай бурувдеттараш.

Т. АЛЕКСЕЕВ.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагIо, 15 август 1974 шу.

Грозненски ремонтно-механически завода механо-сборочни участке дукха болхлой ба хІанзлехьа шоай пхе шера задани кхоачашъяь. Царех цаІ ва сверловщик Коваль Виктор Павлович. Юкъера лаьрхІача хІара сменагІа нормаш 140—150 процент кхоачашъю цо.

Уж санна бараш кхы дукха ба цу цехе къахьегаш. Цудукха башха дика толамаш доахаш чакхбаьккхар цар дІабаха ворхІ бутт. Пачхаьалкхен план 103 процент кхоачаш а еш, планал совгІа цеха коллективо арахийцар 41 эзар сомаьха продукци. Къахьегама озсарле лакхъяра задани 5,8 процент тІеххоачашъяьй цо. Цу юкъе а диза дакъа лоац Виктор Павловича.

СУРТА ТІА: сверловщик В. Коваль.

И. ПЛИЕВА сурт.

Шера план кхоачашъю

ДІайхача дийнахьа «Ачалуки» яха минеральни хий мала безам боацар малав вайх. ДуккагІчар из гІад а бахе молаьнна хет сона. Вай республика доазовел гаьнна арахьа дІакхухьийташ наха чІоаггІа могадеш да из хий. Курортологе Пятигорски институто яьча заключенегІа ерригсоюзни стандарта юкъедихьа а столови хий лаьрхІа ца Іеш, дарбан хий лаьрхІа а да «Ачалуки». ХІаьта укх тІеххьарча ялх бетта Средни Азе республикашка 50 эзар шуша яхьийтай цун.

Укх шера цу дарбан хин 9 миллион шуша Советски Союза кхача республикашта дІаяхьийта езаш я хий доаккхача завода коллектив. ХІаьта завод цу шийй декхарех дика а лоархІаю.

Хьалхарча ах шера 4300 эзар шуша арахеца езаш хиннача заводо 4500 эзар шуша арахийцай, ах шера задани пхи дийнахьа 104,7 процент кхоачаш а еш. Деннен бийсаннен 50 эзар шуша арахец заводо. Хий арахецарга дІабода мах планагІа лаьрхІачул 2,4 процент лохагІа ба. ДІадахача шера цу ханаца нийсбича 1000 шуша дукхагІа арахийцай цо. Шера бу пайда 250—260 эзар сомага дІакхоач.

Заводе къаьстта сий дец я заводе 14 шера болх баь Даурабова Бабуся. Дукха ха йоацаш «Сийлен Знак» яха орден цнай дикагІйолча болхлочой. Яхайтта шу гаргга ха я ишта доакха правительственни совгІат даларца белгалъяьккхача Булгучева Азната заводе болх бу. Цун накха сийрдабаьккхаб «Къахьегама Цlеча Байракха» ордено. Дика болх беш ба слесараш-наладчикаш Эсмуранов Кьурейш, Булгучев Махьмад, Вохов Завуддин, дукха кхыбараш.

Цар чІоаггІа йоакхо ю бедаль материалаши кхоаре дешай. Дика ба яхаш пайда ца эцаш ядаш дукха шушаш хиннай завода территоре тІа. Болхлоша цІаьккха хьажа а хьежа, мегаргІяраш производстве хьачуийцай, мегаргйоацараш дІаеххай. Цар хадданаа йоакхо яр бахьан долаш дикка кІезигъеннай заводага кхухьийта рекламацеш. Соахка шушаш этикеткаш тІайоацаш хиларах 900 сом гІод текхад заводо, хІаьта укх шера 240 сом мара текхадац.

Шера план 25 декабрь хьатІаотталехьа кхоачашъен цу ханале ерригача кийчача продукцена реализаци ен декхараш тІайийцад завода коллективо. Цхьабакъда, шийй торонаш меллай а хьежа; карара шу къоастамбу шу хилар теркал а даь, керда декхараш тІаийцар цо, шера план 15 декабрь хьатІаотташ кхоачашъе лаьрхІар. ХІаьта хІанз шоай низах бІубеннен шоай дош дизза кхоачашдар дукха толаме къахьегаши ба завода болхлой.

ХьатІадоагІча шера керда цех болх бе йолаялийта дош деннад завода коллективо, хІаьта цо йиш хулийтаргья шера 20 миллион шуша хий арахеца.

Ахча ца хиларах шерье йиш йоацаш дукха ха яьккхай заводо. ХІаьта, нагахьа санна завод шерйича, цига дІачувзца йиш хургья районе бахача нахах 5 эзар саг. ТІаккха цу башха-дикача дарбан минеральни хин 100 миллион гаргга шуша арахецалургьяр заводага.

А. САГОВ,
тха соб. корр.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ МИШТА КХОАЧАШДУ

ДЕРРИГА НИЗАШ ОАРЦАГІДАЬХАД ДЕННА ДОШ КХОАЧАШДАРА!

Арахеца продукци дукхагІа, дикагІа, дІадодар кІезигагІа долаш арахецара КПСС ЦК тІахьехама жоп а луш «Сунжанефть» НГДУ пхьоалагІча районни инженерно-технологически служба болхлоша хьинар кхо ца деш къахьег пятилетка дийлагІча къоастамбеча шера. Шерра социалистически яхь йоаржаьй цар укх шера плани тІайийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара.

Яхье баьинараша шоай торонех бизза пайда ийбар бахьан долаш беттагара беттага дикагІа хул цар доаха къахьегама толамаш. Мехкдаьтта даккхара ворхІ бетта план 100,8 процент кхоачаш а еш, планагІа лаьрхІачул совгІа даьккхар 2317 тонн мехкдаьтта. ХІаьта газ яккхара пачхаьалкхен план 107 процент кхоачаш а еш, заданел совгІа яьккхар 8437 эзар кубически метр газ.

Планал совгІа 2 эзар гаргга тонн мехкдаьттен 400 эзар кубически метр совгІа газн яккха социалистически декхараш тІайийцадар цар. Лакха белгалдаьхача къахьегама толамаша къаьгга хьахьокх тІайийца социалистически декхараш тІеххоачашдеш хилар. Мехкдаьттен газн яккхара тІайийца хина социалистически декхараш тІеххоачашдаьд служба коллективо къаьнача фонда скважинех бизза пайда эцарах хьалхарча 7 бетта мехкдаьтта кІеж а тохийташ цхьаккха скважига буравдеттараша хьаеннайоеиешех. Мехкдаьтта даккхара технологически режим нийса а лелаеш мехкдаьттен газн кІезигагІа доврдолаш гІулакх дара тІаерзаь мероприятеш чакхъяьхай.

Хьалха болх ца беш лаьтта номераш 64, 140, 150 йола газо-конденсатни скважинаш болх бе йолаялийтай укх шера, капитальни ремонт яьй йиъ скважина, хІанз цар мехкдаьтта, конденсат, газ лу. ХІаьта соляно-кислотни, селективни обработкаш яьй кхы а йиъ скважина. Цо торо хилийтар цу скважиннашкара доаккхаш дола мехкдаьттен газн дуккха дукхагІа хилийта. Дукха балхаш дзьд скважиннай оборудованена, трубопроводашта, групповой замерии установкашта ремонт еш.

Уж къахьегама толамаш доахача хьинаре къахьегарца белгалбаьнна ба орденаши медалаши лелаеш бола болхлой М. Е. Могильный, М. А. Акбиев, П. Н. Летников, И. С. Скрупниченко, кхыбараш.

Дукха балхаш дaьд начальника заместитела В. Г. Кузьмина кулгал а деш общественни организацеша ВОИР, НТО, НОТ мехкдаьттен газн дукхагІа хилийтара тІадерзадаь. Масала, цар кийча а яь №№ 64, 145 йолча скважинай балха юкъейихьай «Вихреви смеситель». Цо аІаштІехьдалийтар цигара доаккха «Іаьржа дошуви» газн дукха дукхагІа хилийта. Серноводскерча № 19 йолча скважине «Перемычка» оттаярах боккха пайда баьлар пачхаьалкхенна, скважинера «Серноводск» яхача нефтепарке кхаччалца йолча нефтепроводе зехьа довш хинна мехкдаьтта дикка кІезигделар. № 52 йолча групповой установкера замерии мехкдаьтта автоматически дІаахийтара йола «Монжус» балха юкъейоалаярах шера пачхаьалкхенна хулаш бола пайда 5 эзар сом да. Хьалха дІаяхача хана цу установке яр тракторни промывочни агрегат, хІана кхыча балхаш тІа пайда эц цунах. ДІа а оттаяь цига болх бе йолаялийтай мухьаш тІадоттаран тІера Іодахаран йола электротельфер, из бахьан долаш цу участкерча болхлой къахьегам дикка аттача баьлар, лакхъелар производства культура.

ЧІоагІа йоакхо ю оаха болхлошка дешийтара. Хьалхарча ах шера лаьрхІа йола курсаш чакхъяьхар 28 саго. ШоллагІйола балха говзалаш Іомайир цхьаболчар. Масала И. Т. Зиброва операторалла болх беш воллашехьа сварщика курсаш чокхъяьхар, хІанз газосварщик хилара экзаменаш дІалла кийчлуш ва С. Г. Шагров.

ЧІоагІа дезаденнад тха болхлошта политически дешар. Біарччача дешара шера уж дешаш хилар кхаь кружоке, цар уж толамца чакх а яьхар. «Марксизма-ленинизма основаш» яха кружок чакхъяьккхар пропагандисташа В. Г. Кузьмина, Б. У. Гагиева, «Экономически знаней основаш» яха кружок чакхъяьккхар пропагандиста Н. Н. Невструева, кхьчар. «Коммунистически къахьегама школа» йистеяьккхар пропагандисташа И. А. Павлова, О. Д. Кожевникова. Инженерно-технически болхлоша бетта йола курсаш чакхъяьхар Грозненски мехкдаьтта техникуме.

Пачхаьалкхен плани тІайийца социалистически декхараши кхоачашдара коллектив оарцагІйоахаш дукха балхаш ду партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша. Масала, ер шу долалуча хана цеха партийни собране дийшар «пятилетка хоадамбеча шера планни тІайийца декхараши кхоачашдара де дезараш» яха доп. ХІара бетта юкъарча профсоюзни собранешка юви социалистически яхье баьинараша даьхача толамий итогаш. ХІара болхлочун ше-шийй социалистически декхараш да, хІаьта инженерно-технически болхлочун шийй творчески планаш я. Царех уж дика лоархІабу. Болхлой юкъарча собране дикагІйолча группови установкана лу карара кара тела цІе йола вымпел, яхье хьалхалаттача болхлочоа «Професех дикагІвар» яха сийлен цІе а луш вымпел а лу.

Тха комсомольски организаци йоккха я, цхьабакъа цо а дукха къахьег керттера декхараш кхоачашдара. Цун инициативагІа скважиннашка, групповой установкашка рейдаш ю. Тха мехкдаьтта доахараша шефа леладу XX партсъезда цІерзгІча колхоза, бамцадаараштa оасар деш дукха новкъостал дир, хІанз Іажаши помидораши чуэцача новкъостал деш ба мехкдаьттахой. Колхозо тхона новкъостал ду.

КарагІдийннараш дика да, цхьабакъда, пачхаьалкхен плани тІайийца социалистически декхараши кхоачашдара де дезаш кхы тІа а дукха да. ХІара бетта лаьрхІа белгала мел яьха геолого-технически мероприятеш чакхъяха еза. Масеха скважинай болх ритмично дІабахийтара шоай низаца 3600 метр йола трубопровод йилла езаш ба мехкдаьттахой. Натре триполифосфати дисолвани яха кончал шийй боарамах трубопроводашка дІаухийтаргйолаш установка оттае езаш я. Цул тІехьагІа нефтепроводашка тул дужам моттигаш нийслургьяц. ЦхьоалагІча октябрга кхачалехьа ерригача гІувнашта ремонт яьккха, задвижкаш, нефтепроводаи йоазье лаьрхІах. ТІаккха шийлача хана тха балха тІа хьовзам хургбоацаш гІулакх хургда.

И. ХОЛОПОВ,
«Сунжанефть» НГДУ, пхьоалагІча районни инженерно-технологически служба начальник.

МЕХКАРИЙ БРИГАДЕ

Іочуккхоккаеннай Іажий гаьнаш, чІоагІа летача Іажаша соттаьй уж. Баьццарча гІана юкъегІолла гучалелх цІен ІажагІен йола Іажий басилгаш. Гаьнара хьежача царех зизаш хеталу, хІаьта уж хьабоахаш боахкача, тайп-тайпара бос бола баракъаш дувхача мехкарех а хеталу ишта зизаш. Да а да уж-м эггара хозагІдола Іалама зизаш. Цар тІагІертта къахийгадецаре бешара сом ишта летаргбацар е беш ше хьа а дургьяцар.

Беша доал даьлга гуш да ког мел баьккхача, біарг дІа мел лекхача: цІена я гаьнашта кІалхара кІийле, воча дий коа санна йоархІаш яьннаяц цхьаннахьа а.

— КІезига къахьеганзар оаха тхоай беш лораеш, — йоах бригадира Жданова Раисас, — Ши шу хьалха вайцига ца хиннача тайпара шийла Іадеча, — йоах цо, — дукха Іажаш бохьабир тха, хІаьта ховха гаьнаш-м дерригача хенаш тІара а йохьайир. 28 гектар хула беш геттара йохьаяь дІаяьлар. Уж къона Іажаш бар. ХІаьта ераш а дІатеда лаьркІадар, хІана аьлча дукхагІдола дакъа дохьадаьдар, тхо чІоагІа духьалдаларах бисарках. Керда беш хьалкхеечул аттагІа дацар ер юхаметтаоттае. Йохьаяь гаьнаш дІатийдача, кхы а нийрчагІа хилар беша сурт, цо дагабохийтар дІабахача Даьхен тІем тІа маьженаш яьха биса нах. Гой хІара гаьна тІа гуш да бирсача шелало яьча човиний муаш. — Раисас хьахьокх йохьаяь хинна гаьнаш дІатедаш йиса юхигаш. — Лаьтта дика тоадеш, хан-ханнахьа хий дуллаш, йоаггІаш йола минеральнии органически удобренеш ехкаш, тайп-тайпара молхаш етташ юха хьалметтарттайир оаха тхоай беш. Бригада комсомольцаша «ялийтанзар» из. ХІаьта тха бригаде дуккагІбараш комсомольцаш ма бий.

Укх пятилетка дийлагІча, къоастамбеча шера къаьстта доккхий декхараш тІайийца къахьег бригадас, уж кхоачаш а ду. Ерригача беша хІара гектара тІара юкъера лоархІаш 7 тонн Іажаш баха лаьрхІад цар. ХІаьта хьалха хьабоала астраханскии цІе Іажаш 7,5 тонн яьккхар. ХІанз чуэца болабаьб пепен-шафран яха Іажаш. Уж кхы а дукхагІа хургба. Царел вогІа летабац тІехьакхача симеренко, бойкен яха Іажаш а.

Бе болх шортта хургба укх шера. Шоай низаца Іажаш чуэца кхец уж, ткъаь итт саг бригадаца воллашехь а. Царна новкъостал ду йоккхагІча классашкарча бераша.

ДІахо Раисас дийцар беша гІулакх деш шоаш даь балхаш. ДІаяхача гурахьа Іажашта кІалхара лаьтта аьхад, ханханнахьа хий диллад, минеральнии органически удобренеш яьккхай, садоаллача зенерча хІамашта духьала молхаш йиттай.

Еррига а 91 гектар хиннай цу бригада Іажий беш, Іажаш бохьабаь лаьтта а долаш. ХІанз из лаьтта пайда боацаш ца дитар духьа ябакхаш йийнай. Дика хьийкъай уж.

Цу коллективо ишта уж толамаш дахара керттерчарех цхьа бахьан да бригаде политически кхетама болх дика беш хилар, хІара саг боккха коммунистически сакхетам болаш хилар.

Цхьаккха а мехкен доазол дехьен хула событи дІаяхийташ кагирхошта кІоаргга дІа ца йовзийташ, цунца дувзаденна бригада членашта хьалхашка отта декхар ца къоастадеш. Ишта хилар комсомола XVII съезд йолаш, СССР Лакхехьарча Совета депутатaш хоржаш, комсомолана В. И. Ленина цІи енна 50 шу дизар белгалдоаккхаш. Доккхий декхараш тІа а эцаш, уж кхоачаш а деш белгалъяьккхар царех хІара событи бригада комсомольцашен союзе боацача кагирхошен.

Бригаде политически кхетама болх дика бу цун профорг йолча комсомолкас Кличук Лидас. Цо пхьаккха да дІалахийталаш шийй новкъосташта газеташ тІара керда хоамаш дІа ца довзийташ, цунга гІолла цар сакхетам лаккбу цо. ХІаьта цар бригадир Жданова Раиса къона коммунист я. Цунна дика хов сомий бешамашта мишта гІулакх де деза, сомаш мишта хьувкъабе беза. Цо йистеяьккхай лаьрххІа на говзал Іомаю техникум. Ше еча йоакхонца, хьегача къийца, хІара сага дог дика довзаш хиларца цо хьокхам тел шийй эІамагІча новкъосташта, хадданза хьехам бу, дІадовзийт царга хІаране хьеганг дола къа вай мехка коммунизм хьалъяра гІулакха юкъе лоаца дакъа хилар.

Дукха комсомолкаш я бригаде къаьстта чІоагІа къахьегаш. Уж ба Кличук Лида, Исмаилова Аня, Тимаева Набела, кхыбараш. Цар хадданза тІеххоачашъю балха нормаш, нийсархой шоашта тІехьабоах.

Грозне бахача наха эггара дукхагІа баьцадаараши сомаши лоаттабеча совхозех цаІ я Ленински района «Родина» яха совхоз. Укх шера пачхаьалкхенга 10000 тонн тайп-тайпара баьцадаараш, 3500 тонн сом бохка лерхІ цун коллективо. Цу декхарах дика лоархІабеш хьабоагІа уж.

Ю. ЮСУПОВ.

Школа берашка хьежаш я

ГаргагІорташ латт дешархой занятеш йолалургйола ха — I сентябрь. Вай города школаш дуккагІча даькъе кийча я дешархой кердача дешара шера чуэцара.

Дукха ха я Грознерча № 22 йолча юкъерча школе парташта басар хьекха, классашка кІир теха, эшача мебела ремонт яь чакхъяьнна.

Из даьр ба школа производственни бригадера дешархой. Июль бетта болабелар уж школана ремонт еча гІо де.

ХІаьта царца цхьана бар цар шефаш — «Грознефтехимремстрой» треста № 1 йолча СМУ болхлой. Раьза ва цар балха школа боахама даькъа директора гІонча С. Г. Левченко.

— Кийчо яь даьннад тхо. ХІанз дешархошка хьеж школа, — йоах цо.

Я. РОЗИНА.

«Чечингсельстрой» треста гІишлонхошта мазшша аьшкабетона изделеш, маркхал, кхы йола гІишлон материалаш Іалашъяра тІагІертта къовсам лоаттабу цу треста чуйоагІача Лемешко Николай Кондратьевича кулгалдеча Грозненски аьшкабетона конструкцей завода коллективо. Цу даькъе шера социалистически яхь йоаржаьй цехий, участкай болхлоша. Яхьо кердача къахьегама толамашка кхувл уж. Продукцена реализаци яра ворхІ бетта план 107,2 процент кхоачаш а еш, планал совгІа завода коллективо маьхала яьккхар 97 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци. Пачхаьалкхен планагІа лаьрхІачул совгІа цо арахийцар 1400 кубически метр аьшкабетона изделеш.

Уж къахьегама толамаш кхы тІа а совдоахаш къахьег заводa болхлоша укх бетта. Цудухьа ханал ах бутт хьалха кхоачашъяьй цар хьалхарча ба рхІ бетта план.

Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба формовщикаш Муртазалиев Аллан, Фомичев Александр, Нажаев Адам, кхыбараш. ХІара сменагІа нормаш 135—140 процент кхоачашъю цар.

СУРТА ТІА: формовщикий звеньевой А. Муртазалиев.

И. ПЛИЕВА сурт.

Дукха болати тиша аьшки кходу

Пятилетка дийлагІча шера социалистически яхье баьинача Грозненски «Металлотара» болхлоша бизза пайда ийбу шоай торонех. Цудухьа пхьа бутт дІабахийтац цар пачхаьалкхен плани тІайийца социалистически декхараши тІеххоачаш ца деш. ВорхІ бетта план тІеххоачаш а еш заданел совгІа цар арахийцар 30 эзар сом мах бола товарни продукци. ХІаьта лаьрхІа хинначул совгІа завода коллективо 16 эзар сома маьхала яьккхай тайп-тайпара продукци. НоменклатурагІа продукци арахецара ворхІ бетта план а дикка тІеххоачашъяьй заводчанаша. ДІабахача ворхІ бетта цар хьаяьй 71345 аьшка бешка. Уж планагІа лаьрхІа хинначул 1845 бешка дукхагІа я. Укхаза белгалдаккха дезаш да арахеца продукци дикен тІехдикен мара ца хулилга.

Планал совгІа продукцена реализаци ярах, арахецача продукцега дІабода мах лохбарах, бедал, электрознерги, металл кходарах укх шера завода коллективо кходаьд нийс эзар сом.

ЗІамгачун а доккхачун а кхомбара тІехьа шерра социалистически яхь йоаржаьй завода ерригача цехаша, участкаша. Цунах доккха беркат даьннад. Укх тІеххьарча хана хьалха дІакхувсаш хиннача пайданерча отходех продукци арахеца йолаяьй. Рационализатораша кийч а яь производствана юкъейихьача предложенех полисови болатах хьае йолаяьй цига арахецача резервуарашта эша фланцаш. Ишта маьхерен пайданен кердадараш кхы дукха шоай балха юкъедоаладаьд завода къахьегамхоша. Цудухьа аьшка бешкаш хьаеча завода участка коллективо дукхьал хьалхарча ах шера кходаьд 189 тонн листах дола аьшк, хІаьта резервуараш кийчъеча участка болхлоша кходаьд 23 тонн болат. Из бахьан долаш производствана 28 эзар сом пайда хиннаб.

Шоай къахьегама толамаш кхы тІа а тоадеш къахьегаш ба завода болхлой укх август бетта а. Хьалхарча ах бетта плаа тІеххоачашъяьй цар.

Къаьстта дика къа а хьегаш социалистически яхье хьалхалатташ хиларца белгалбаьнна ба цига прессовщица, Ленински Юбилейни медаль енна Назаренко Нина Яковлевна, электросварщик Богатырев Иван Петрович, маляр Батукаев ХІарона Іумар, сварщикаш Князев Николай Николаевич, Гавриленко Анатолий Николаевич, кхыбараш. Юкъера лаьрхІача хІара сменагІа нормаш 110—115 процент кхоачашъю цар.

Б. КОСТОЕВ.

МОХК АГАРГБОЛГА ХЬАЛХХАГІЕ А ХА ЙИШ Я

Гаьнна хьалха дІаяхача замалашкахьа деза чотъяь варгвоацаш наха доккхий вуламаш деш, гІирсаш дохадеш, Іаьта цкъаза біарча городаши юрташи тІап аьле йоайий дІайоажаш мохк ийгаб планете. Дунен халкъашта юкъерча статистико яхачох, мохк агарах хІара шера 10 эзар совгІа саг ла дунен тІа.

— Фу даь соцаергьяр е кІезигьергьяр доккхий хатараш хулийташ йола лаьттайна кІалхара чингаш? Мохк агаргбола ха, моттиг, чиз тахан хьоалалургдий Іилмага? Уж хаттараш а нийца дахар тхо Ташкентерча Узбекски ССР Іилмай Академе сейсмологе Институте.

— ХІанзарча Іилмана хІанз укх сахьата кІезига хІама хов лаьттан чкъора физически лоаттамахи соммалахи, мохк агара бахьанех, — аьнна дІалоладир шийй дувцар института директора заместитела физико-математически Іилмай кандидата Уломов Валентина. Мел тамаш йолаш хете а, цу хьакъехьара ерригаш а хІана яц аьнна йола сведенеш вай «противникагара», — мохк агаргара хьайийцай оаха лаьтта кІал гІолла масе оагІорахьа дІаяржаш йолча сейсмически талгІешка гІолла.

1966 шера Ташкенте мохк ма аьггинге а вІашагІъелла тха институт Узбекистана территоре тІара сейсмологически низ мел боккха ба, Средни Азе лаьттан чкъора сомал меллад хьожаш, мохк мича, маца, мел низ болаш агаргба хара дешаш Іомадеш я. ХІанз института нийс лабораторе болх беш ва Іилмай виъ доктора 30 кандидати юкъе а волаш вола 400 гаргга болхло. Шийй къоналга а юкъера ха лаьрхІача 30 шу долаш болча болхлой къоналга а ца хьожаш института хІанзале а белгтара хІамаш карагІдаьннад уж проблемаш къоастаяра гІулакха.

Іалаьмате чоалхане гІулакх да мохк маца агаргба, къаьстта а 7—8 а кхы дукхагІа баллаш йолаш мохк маца агаргба ховлга. Белгалдаккха безам ба са, вай тІайийца лелаеча 12 балльни шкалагІа мохк агара цхьа балл гІалат валар из моллагІча тайпара цхьа единичка ІотІатохар хинна ца Іеш, мохк ага моттиг хІалакъяра низ массехк иттазза, массехк біаьзза, массехк эзарраза алсамбаккхар да. Цудухьа, мохк агара низ, моттиг, ха хара проблема бокъонца къоастаяро йиш хулийтаргьяр из бахьан долаш нагахьа саг лергвоацаш нах кІалхарбаха.

Институте а «Ташкент» яхача Центральни сейсмически станце а комплексни тохкамаш ду. хІаьта цар хІанзле а бокъонца бакъдола цхьадола хІамаш гуча а даьхад. Белггала аьлча, лаьттан чкъора кеп талхар гучадаккхара радонови метод хьийхаяр оаха. ХІанз цу методах пайда эц вай мехка меттел, доазол дехьа а. Лаьттанна кІалхарча хиша радон меллай ховлга ба цу метода корта. Тхона гучадаьннад, 1957 шера денз Ташкенте мохк аггалца йолча хана лаьттанна кІалхарча хиша гуллуш дола радон наьха санна алсамдаьнна а цул тІехьагІа, мохк агача хана ше ІоврІдар Іайна а даьнна, тІаккха шийй хьалхагІа хиннача боарам тІа юха дахалга. Цу тайпара хьал зеделар цІаьккха 5—7 балл низ болаш чингаш етта йолаялале кІеззига хьалхагІа а. Мохк ага гІертача хана дишцара радон Іовш хиларах шеко яц, цхьабакъда кхыча тарриторешта из метод меттаг йий-еций ха хІанз укх сахьата вІаштІехьдаьннадац.

Мохк агара проблема къоастаелга ишта искусственно хьаяьча магнитни поле тІа хиннача хувцамаша дийнача организмай центральни нервни системана, оалхазарийн хьайбайи лелара низа влияни яр санна дола тохкамаш дарца дувзденна а да.

— Ши-шегІа кхеталеш ма дий, — йоахар дІахо Уломов Валентина, — хьакъалца беча соцамал совгІа фактически материал я гулъянза яргйоацилга. Цу гІулакха лаьрхІа къаьстта геодинамически полигон хьалъяьй оаха. Хьалъяьй «Ташкент» яхача Центральни сейсмически станцеца ювзаенна йола пуккха сейсмически станцеш а. Цхьабакъда цунах лаьца из йолча метте дІа а даха дийцача дикагІа да вайна...

Пхе минута никь баьчул тІехьагІа Ташкента юккъе улача баьшарча беша коаналагІараштa хьалхашка юхасецар тха машин.

— Са «боахаме» хьачудовлар лех аз, — вела а къежа дІачудийхар тхо Уломов Валентина.

Чаххьяллалца гаьний Іи латтача зІамигача аллее гІолла дІа а даха, лохача зІамигача цІалга чу дІачудаьлар тхо. ДІачувоаллача хьалгеха табличка доаллар — «Ташкент» яха Центральни сейсмически станци. 1901 шера станци хьайийллача хана деиз эггара хьалха инструменташца лаьтта агара земаш даха доладаьд укхаза. Управлене керттера пульт чуоттаьча паргІатача цІагІа дІачудоал тхо. Цигара сатем боабеш сахьато цхьан боарамагІа ду тата мара кхы хІама дац. Ши-шегІа йоазув дергий перош уз каьхата лента тІа гІолла, вай планета ченашка хулаш йола моллагІа «бунташ» хийца дІа а язъеш.

— Боккха ба тха боахам,— йоах Уломова. Іоа лохе, лаьттанна кІалхарча кхаь зала чу сейсмоприемникаши наклономераши — тха «лергаш» латт. Бустамий аппаратура оттаьй ишта городал араьха ІоегІача станце пункташка а. Лаьттан ченаш цхьа бахьана меттахьа хьайча — пульта тІа табло лоталу: «Хоам ба шуга! Мохк агаргболаш ба!». Из цу сахьате станце начальникага дІаоал дежурне, хІаьта мохк агаро хьоаьча талгІей лаьгІъяла а кхелехьа лаьрхІа яьнна хул координаташ. Сейсмически информаши біарччача цхьан пункте централизованно дІачутелар бахьан долаш иттазза а біаьзза а сихагІен нийсагІен ду чингаш етта моттигаш белгалъяра лоархІамаш.

ХІанз электронно-вычислительни машина новкъосталца даннеш цхьалхаяха доладала кийчлуш да тхо. Из вІашагІъелла яьлча минут ялалехьа ховргда тхона мохк агаргхиларах дола хІамаш: цун низ, координаташ, кхыдоаш. Дагадоххарагіа аьлча, дежурни вагІача цІагІа шоана біаргаяйначa телевизора экрана тІа каст-та Іоеша йиш хургья счетни машина хьатела даннеш.

Керттерча пульта хьалхашка тхо къамаьлаш деш латтача юкъа лаьттан пха мишта беттлу хьахьокхар прибораша. Сатийна яр планете.

— Проблемаш хІанз а Іалаьмате дукха я, — йоах Уломов Валентина тхо вІашагІкъаьстача хана. — Цхьабакъда доагІаргда «Халаш! Мохк агаргболаш ба шоана!» яхаш оаха нахага хьалхагІе а хоам бергбола ди.

Владимир ЗАИКИН,
АПН корреспондент.

РЕМОНТНИКЕХ ТИЙША

Каст-каста социалистически яхье хьалхара моттиг йоаккхаш я Грозненски вагонни депо автоконтрольни пункта коммунистически къахьегама коллектив.

Оатхалаш, уалащ, тормозаш вагоний керттера оборудовани я. Цар балхах тийша да поезлаш кхерам боацаш лелар. Цудухьа ремонт а лаьрххІа е еза царна.

Цу чоалханерча гІулакхах дика лоархІаеш я автоконтрольни пункта коллектив. Автотормозни прибораштa ремонт яра ворхІ бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй. Заданел совгІа дуккхача прибораштa ремонт яьй цу пункта къахьегамхоша, кходаьд пхи эзар совгІа сом, дикка лакхъяьй къахьегама овсарле, ремонтага дІабода мах лохбаьб. Дика къахьегаш ба укхаза слесараш Хромых Валерий, Попов Виктор, Начдаев Руслан, ишта кхыбараш а.

Автоконтрольни пункта помещени цхьан Іилман учреждене лабораторена тара лест. ЦІена, лостам болаш я цу чу. Шоай цех дукха езача болхлошта карагІдоала гІулакх да из.

Дика гІулакхаш дІадоладу коммунистически къахьегама ударника слесара Филиппов Якова кулгалдеча профгруппас. Ишта, цехана реконструкци е йолаяьр, производственни эстетика юкъейоалаяьр, кхыдола дика гІулакхаш дІадоладаьр а из профгруппа я.

Пункта беча балхо хьахьокх пятилетка дийлагІча къоастамбеча шера план ханал кхоадиъ ди хьалха кхоачашъергхилар.

Г. АНОХОВ.

Бе болх боацараштa дола «хьехамаш»

Дукха ха йоаццаш «Штерн» яхача гамбургски журнало яздора Малхбузехьарча Германе хьабе болх боацараш хилара. Журнала даннех, мехка хьабе болх боацаш 457 эзар саг ва. Эксперташтa хетачох, ер шу довш уж нах цхьа миллионага дІакхоачаргба. Цхьабакъда журналага саготдайтар хьабе болх ца хилара проблема а йоацаш, оалаш махиллара, «хьабе болх боацарашцара проблема» я Цунна хетачох, балхара дІабаьхарех дукхагІбараша администраце леш дола из гІулакх «цхьаккха тайпара сабар доацаш» тІаэц: шоай вахарах дог ийккхе, кхыбараш унзарабоахаш, геттара эгІазъухаш чІире болаш. ЛаьрххІа из гІулакхи цул совгІа цу тайпара «сабар доаца» нах рождествага шозза дукхагІа хила безаш хилари да «Штернага» тІайгІа ейтар.

Цудухьа хьабе болх боацарий дегаондло айе гІертача журнало бе-беча эксперташа кийчдаьча «хьехамех» пайда эцар могаду царна. Ераш да, «Штерна» хетачох, хьабе болх боацараштa «ГІо дергдолча» хьехамех массехк.

Предприяте коа наІарел араxьа висавале 50 е цул дикагІа 100 марка, Іо а лаьрхІе, адвокат волча гІо. Цкъа-дале, цу гІулакхо сатем бу. ШозлагІа-дале, аьлча нагахьа санна, балхара хьо хьай бехкагІа дІаваьккхавеце — хІаьта цу тайпара масалаш журнало совшортта доаладу — адвокато, кхы хІама деце а, выходной пособи йоагІа е ягІац хойтаргда хьона.

ШоллагІа хьехам: хьай хьакима качматаш а ца лувпаш, цунца цхьана компромисс лаха хьажа. ТІаккха керда болх лехача хана геттара чІоагІа эшача хье балха хиннача моттигах, цигарча телефонах ханна эцача пайдага е секретарагара долча гІулакхага даха дог долаш ва хьо.

Кхы цхьаькха а хьехам: сабарах а ца воxаш, хьайна довл де, тІаккха кердача балха моттигерча хьакима хьох йола справкаш ше гулъеча хана хьайх водар ала никъ лургбац Іа. Тоъал сатеми сабари долаш хила. Из къаьстта лоархІаме да хьо «прогрессирующи ханага» кхаьчавале. Дагакхаба, хьа ханага кхаьчача балхара дІаваьккхача хІара кхоалагІча саго керда болх лехаш шу совгІа ха йоаелга.

«Халонаш Іовша кийчча хила», «Хьай 35 шу даьлча, болх боацаш висарга кийчлуш, Іайха де лерхІачун план оттае», «Хье гІулакх де кийча хилар дІахойташ 5 а доацаш 200 хаьхат кхахьийта», «набарах вузарг ма вий со яхача уйлашца хье ма Іехаве», «боккхача аьттонга са ма тувса». Лоаца аьлча, хьабе болх ца хилара долчча тайпара дола бахьанаш къайладахьа гІертача «Штерно», кходац ше телаш дола хьехамаш.

Долче, цаІ къайладахьа гІертача «Штерно», шоллагІчун маІан гучадоаккх. Иштта «Штерно» «зийнараша» хьагучадоаккх капитализма апологеташа ФРГ-е «социальни машари» «социальни партнерствои» я яхилга харцдолга. Шийна болча аьттонна цхьа партнер шоллагІвар балха тІара арахосса кийчча волча цу «социальни машаре» хьалха санна доал деш дар «джунглей закон» да.

В. ДОЛГИХ, (ТАСС).

ИНДЕ ІАЬРЖА ХИЙ ДЕНАД

ДЕЛИ, 13 август. (ТАСС). Инде бахача миллионаш болча нахага саготонаш кхаьчай мехка къилбаседа - малхбоален районашка цІаккха ца денача тайпара доккха Іаьржа хий дар бахьан долаш. Машиннаькъа транспорта министра Л. М. Мишрас яьхачох, укх тІеххьарча 20 шера мехка тІакхачанза йола йоккхий саготонош 3,5 миллион совгІа болча наха тІаккхаьчача. Вихар яхача штате къаьстта хала хьал эттал. Іаьржа денача Богматин Камлан яхача хиша наькъаш дохадаьд, эзараш ахархой дезал гонахьарча дуненах дІахоадабаьб. Штате дІайийнача хІамашта хинна зе миллионаш долларий маьха лоархІаш да.

Лоаллахарча малхбузехьарча Бенгале Іаьржа денача хиво чулаьцай 600 эзар совгІа саг вахаш йола 18 эзар квадратни километр гаргга территори.

Укх шин кІиранна лаьгІ ца луш Іаьржа доагІача Брахмапутра яхача хиво дукхагІдола наькъаш Іодаьхачеи дукхача моттигашка дІадийна дуга хІалакдаьчеи Ассам яхача штате йоккха сагото кхаьчай миллион совгІча сагага. Дукха совгІа - эшашагІа боацаш Инде йоккхагІйолча Уттар - Прадеш яхача штатера ужжал бола нах кІилбихьаб Іаьржа доагІача Гангой цунах хьадетталуча кхыча хишеи.

ДІа-юха дувла унзаре лазараш хьайна дукха моттигаш белгалйийннай.

Бала тІакхаьчача районашка бахача наха новкъостал дара саготa гІулакхаш чакхдоахаш я Инде правительство. Іаьржача хиво дІахоадаьча юрташка бахача наха продовольствии медикаменташи чутувса йолаеннай индийски ВВС. Тарлуча моттиге Іаьдалаша лаьрххІа яхкийтача машиннаькъа вагонашка ханна дІатарбу чубаха тхов кІийле йоацаш биса нах.

КИПРЕРА ХЬАЛ

НИКОЗИЯ, 13 август. (ТАСС). Кипре геттара михьардаьннад законагІа йоацача «ЗОКА-2» яхача организацерча террористически элементий гІулакхаш.

«Харавги», «Неа» яхачей кхычеи кипрски газеташ цІаькха а хоам бу, цу газетий номераштa Лимасолан Ларнакен районе конфискаци яреи йоагаяь дІаяхареи хьакъехьа. Лар хургйоацаш газеташ дІадоахаш йола зуламера элементаш, белгалдоаккх «Неа» яхача газето, путчисташа оттаваьча Самсона бархІ дийнахьа доал деча хана ца дехкаш диса арахецаш дола аьттехьара газеташ мара киприоташа дешаргдоаца гІулакх оттаде гІерт.

Правительства викало хьахкайкадьчох, террористаша бокъо йоацаш леладу гІулакхаш социаделга дІадехаш общественносто яхачоа ше жоп луш Кипра президента дехкараш кхоачашдеш волча Г. Клириджа дош деннад, законности порядоки юхаоттаяра данаа даргдоацар дергдолаш да, аьнна.

ФЕ

ХИЛА

Чакхдоалаш латт пионерий ахка. Походашка, пионерски лагерашка даха хинна дукхагІа дола бераш шоай городашкеи юрташкеи юхадаьххад хІанз.

Юхелисача деношка дукхагІа ловза, улицашка сакъерда безам ба цар. ХІаьта цу хана ховш мадарра, хатар дала тарлуш йола моттигаш дукха нийслу. Кхетадеш да, наькъагІа лелара правилаш ца ховрашкахьара, къаьстта а уж кхоачашъе ца ловрашкахьара зулам дукхагІа даргдолга.

Цхьан велосипеда шишакхоккха тІа а хайя хеххаш лелаш хул бераш, цу транспорта тІа ха цхьаннена мара правилаша бокъо ца лой а. ДукхагІча хана кагий бераш хул велосипедаш лехкаваш. ХІаьта хІара велосипедиста ха лела, транспорт лелача наькъагІа 14 шерал кІезигагІа ха яьнна кІаьнк велосипедаца лела бокъо йоацилга.

«Мича лела мегаргва?» — аьнна хатта тарлу Іа.

Коа юкъе, е лаьоххІа велосипедаш хехка къоастаяьча, е транспорт йоацача моттигашка мара лела мегаргвац.

Цхьабакъда, наькъагІа лелара бокъонаш толхаярах зулам доал велосипедисташта меттел. тІашлошта а хІаьта иштта машинаш лелара наькъа тІа ловзараш деча бераштa а.

Масала, наькъагІа лелара поавилаш тІа дІанадаь латт: «Тротуарашка е гІашлой наькъашка гІолла мара лела бокъо дац гІашлошта, хІаьта уж доацача метте машинаш лелача наькъа йистте гІолла лела мегаргва». ХІаьта цхьадолча бераштa уж правилаш хац, цудухьа, уж дукххаза а автомобилашта кІал а ух.

Массехк ди хьалхагІа Ачхой-Мартанера ши бер — Р. Бибалатован Р. Бибалатовеи, наькъагІа лелара правилаш толха а еш, машинаш лелача аьтта оагІорахьа гІолла додаш хиннад. Бераштa, бІаргаяйнаяц чІуг-чІергаш а етташ шоашта тІехьара тІайоагІа грузовой автомобиль. Из лехкаш хиннав мехка веха вола «Геофизика» транспортни контора водитель В. Газалаев.

ХІаьта кІаьнкан йиІиган автомобиль бІаргаяйнача хана кІалхаргдовла тІехьа хиннад. Уж шаккхе а грузовика кІал дахад.

Цига ловзаярах йиІиг елар, хІаьта кІаьнк во хьал а долаш больнице уллий.

Массехк ди хьалхагІа цу юрта машин тІатехар кхо шу даьннача А. Ахметована. Наькъа тІа ловзаш йоаллаш хиннай йиІиг. Машин тІакхийтта йиІиг еннай. Дукхха яха ха йолча йиІига вахар хоададаьд водителa Ю. Хуцаева.

Цу дерригача хатарашта бехке ба, бераш хинна ца Іеш, боккхагІбараш а. Бакъдар аьлча эгтара бехкегІа ба бІарг лакха саг воацаш бераш дуташ бола цар дай. Цхьабакъда, кхы кІезигагІа бехке бац автомашиний водителаш а. НаькъагІа лелара бокъонаш телхаярца зуламаш деш бараштa, шеко йоацаш, лира таІазар хургда.

Цхьабакъда, шоашкахьара хІанзалца зулам даланза бараша кхетаде деза, берий сакхетамах тийша Іе мегаргдоацилга. Цудухьа бер ца дера е эйп ца даккхара, ше суда хьалхашка дІа ца оттара эгтара йоккхагІйола гІойле я берашта юххе гІолла тІехвоалача хана тормозаш тІа ког тоІабар.

Укх тІеххьарча 10 дийнахьа 8 бера тІатехай машин. Царех шиъ дийнад, ялхнена човнаш яьй.

А. ЧЕБУШЕВ.

ВАХАРА НИКЪ ХОРЖАЧОА

ТХО ДОЛЧА ДЕША ДУВЛА

КхойттлагІа шу № 6 йолча Грознески профессионально-технически училища болх бу. Цо кийчбу повараш, кондитераш, промышленнии продовольственнии товарий продавецаш, контролераш - кассираш, торговленеи общественни моттигашка кхача кийчбун специалисташ.

Ше йиллача денз пхи эзар совгІа специалист кийчваьв училища. Дешархоша дика дешара а къахьегара а хьалаш училище долаш да. Деша эттачарна стипенди лу: бархІ класс яьккхачунна — 18 сом, хІаьта итт яьккхачунна — 30.

Училище деш цхьан шерагара шин шерага кхаччалца. Дешача юкъа Соче, Братске, иштта вай республика столице Грозне производственни практика чакхйоаккх дешархоша.

Укх шера училище чакхъяьккха повараши кондитераши болх бе Братске бахаб. Цига тха базови предприяте — «Братскгэсстроя» — дика къахьегара мел эша хьалаш вІаштІехьдаьхад царна.

Училище дешаш йола ха балха стажа юкъейодаш я. Училище тІехдика йистеяьккхарех дІахо деша безам бараш конкурс йоацаш шоай специальностах лакхерча дешара заведенешка дІаэц.

Вай Даьхен тайп-тайпарча моттигашка болх беш ба училище чакхъяьхараш. ХІаьта цабех дукххачар советски торговлеи кхачан промышленностей институташ чакхъяьхай. Училища производственни дешара мастераштеи преподавателаштеи юкъе а кІезига бац училище чакхъяьккхараш. Царех я Горбакова Марем Махмиевна, Безброш Берта Александровна, Гладкова Анна Алексеевна, Шприш Александра Ивановна, иштта кхыбараш.

Училище болх беш я предметни, илли алара, халхара, волейбольни, баскетбольни, парашютни, туристски, иштта кхыйола кружокаш. Боккха теркам тІабахийта лелабу училище дешархошта тІема-патриотически кхетам балара болх а. Училище болх беш я «Лехар» яха тІема - патриотически клуб.

Лоаца аьлча, повар, кондитер е продавец хила безам болчунна училище дика дешара а салаІара а дерригa хьалаш долаш да. Дувла тхо долча деша.

А. ГАНДАЛОЕВА,
№ 6 йолча Грознески профессионально - техническ и училища директор.

17-ча августа денз 30-ча августага кхаччалца Гаване чакхъяргья боксах дунен хьалхе яккхара яхьаш. Дунен чемпионат йолаялалехьа хьалха советски вІашагІтеха команда Сухумена юххе уллача «Эшеры» яхача базе тІеххьарча тренировкашка гулъенна хилар.

СУРТА ТІА: Ереванера Торосян Давид ший тренерца Папазян Михаилаца.

ШАХМАТНИ МАТЧ ДІАЙОЛАЯЛАЛЕХЬА

Укх шера 16 сентябре дІадолалургда 1975-ча шера дунен чемпиона цІи яккхара къовсам лоаттабе бокъо яр къоаставара шахматех ловзилга. Укхаза вІашагІкхетаргба советски гроссмейстераш Анатолий Карпови, Виктор Корчнойи. Царех котваьннар дунен чемпионал къувсаш американски гроссмейстерца Роберт Фишерaца ловзаргва.

Шахматех ловзилга мишта чакхдаргда царех малагІа котваргва хІанз ала хала да. Лоацца цар хІаране шахматий наькъах дувцаргда вай.

1951-ча шера Златоустове ваьв Анатолий Карпов. Ший борхІ шу даьннача хана шахматех ловзара кхоалагІча разряда норма кхоачашъю цо. 1969-ча шера къонабараштa юкъе дунен чемпион хул Карпов Анатолех. Шахматех ловзаш Іалаьмате доккхий толамаш дахар бахьан долаш 1973-ча шера дунен халкъаштa юкъерча шахматий федераце (ФИДЕ) «Шахматни Оскар» яха приз лу цунна. Цу шера тайп-тайпарча турниравшка 73-зза шахматех ловзаш цкъа мара ца эшаш, яккха йиш йолча 73-нех 52,2 очко йолаш чакхвоал из.

Дунен чемпионаца ловза бокъо яккхара шахматех ловзаш бІубенна котвоал из юххьаьца Лев Полугаевскели, тІаккха дунен экс-чемпионал Борис Спасскели. Цунца цо бокъо йоаккх 1974-ча шера 15-ча сентябре вай мехкахочунца Корчной Викторaца финале ловза.

1931-ча шера Ленинграде ваьв Виктор Львович Корчной. БорхІ шу даьлча денз волавеннав шахматех ловза. Ший пхийтта шу даьлча шахматех ловзара цхьоалагІа разряд яьккхай цо. ХІаьта цул тІехьагІа цхьа шу даьлча къоначарна юкъе Советски Союза чемпион хиннав Корчной Викторах. Цу ханнехьа гучадоал инициатива йолаш, шахматех ловзача кердадар юкъехьош, ший тайпара шахматист из хилар. Диазза — 1960, 1963, 1965, 1970-ча шерашка — мехка чемпион хул цунах.

Укх шера январе финала дийлагІча даькъе шахматех ловзаш цо эшавир хьинар дола къона бразильски гроссмейстер Энрике Мекинг, хІаьта Одессе ахфинале ловзаш Виктор Корчной котваьлар дунен экс-чемпионал Тигран Петросянал. Иштта бокъо яьккхар Корчной Виктора финале А. Карповца ловза.

Кастта дІадолалургда шахматаш дукхаезарий Іалаьмате чІоагІа безам тІаозаш дола советски гроссмейстераш финале шахматех ловзилга. Цо къоастадергда 1975-ча шера 1-ча июне дунен чемпионаца мала ловзаргва.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ,
Нохч-ГІалгІай АССР шахматни федераце президиума член.

Бага гІолла дІа-хьа доалача лазарех

Лора хьехамаш

МоллагІа а дІа-хьа доала лазар сагах кхет кхаь наькъаца: лазара хьаст, из дІалатаргдола саг, эггара а тІехьа лазар тоха хІамаш дІа-хьа яхара никъ. ДІа-хьа доала кера лазараш (брюшной тиф, паратиф, дизентери, холера, нІаний лазараш, гепатит) хулийташ йола хІамаш бага гІолла кхет сага дегІах. Дукха микробаш хул цу тайпара лазар долча сага шергашка. Кхы керда саг цамогаш хила йиш яц уж микробаш цун шергашка дІа ца кхаьчача. Цунна алхха цхьа никъ мара бац бнача кхачанца а молача хица а бага гІолла мара. Цкъаза дІа-хьа дувлача лазарий микробаш бІехача кулгашка гІолла а кхеташ хул сагах, бІеха кулгаш дуача хІамах детташ хилча.

Мишта бІехлу хий? Из бІехдала тарлу водопровод телхача, е нагахьа санна къовлаш йоацача хий латтача моттигашка бІеха хІамаш чуухийташ хилча. ГІув чурча хих микробаш кхета тарлу бІехача ведарaца хий ийцача а, хІаьта иштта догІан хий чудахача а.

Дуача хІамах дІа-хьа доалача лазарий микробаш кхетара керттера бахьан да бІеха кулгаш мозийи. Цхьабола нах хул тайп-тайпарча бІехача хІамашца бешамаш хьаьнъеш. Из бахьан долаш микробаш кхета тарлу баьцадаарех а сомех а.

Къаьстта ала доагІа микробаш дІа-хьа йоаржаеш болча нахах, къаьстта дІа-хьа дувла лазараш хиннача повараш, официанташ, дуа хІама дІалураш, продавецаш, кондитераш болча нахах. Цудухьа къаьстта лира медицински тІахьожам лоаттабу цу тайпарча балхашка болча наха, царгара цІенхаштта хьадех санитарни бокъонаш йнзза кхоачашъелга, шоай гигиена цар лакха хулийталга. Нагахь санна цу болхлошта юкъе йнзза цІено ца лелаеш, бехктокхам ца кхетабеш саг нийсвелча дІа-хьа дувла лазараш даржара кхерам ба.

ДІа-хьа дувлача лазараштa духьал лоаттабеча къовсаме хьадда толамаш даьхад вай мехка —масала, белггала кІезигденнад тифахи паратифахи нах цамогаш хулга. Цхьабакъда, хІана а нийслу наха дизентери хулаш моттигаш. ЦІендаь уж лазараш дІадахара эш бахача наха шоаш, ерригача общественносто царна духьал лоаттабеча къовсаме хьинаре дакъа лоацилга.

ХІаране кхетаде деза кІезига а че телхача лорашка вахa велилга. Укхаза боккхача лоархІаме да хІара ди, хІара сахьат. Лазар къоаста а даь унахо больнице Іовижжалца, цунна шийна къоастаяь пхьегІаш, кулгех хьокха гата, кхыдар эш. Цун цІононна хлорни кІир е хлорамин теха дезинфекци е еза, цул тІехьагІа мара канализаце дІаяхийта мегаргьяц из. Кулгашта а дезинфекци е еза, цхьа литр хих чайна Іаг хлорамин а тохаш. Цул тІехьагІа сапа а тохаш дила деза. Кулгаш цІена хилар—из лазар дІа-хьа ца даржийтара Іалаьмате боккхача лоархІаме, цкъаза керттера а да.

ШІаккха а мегаргдац баьцадaараш, сом лерттІа билачул тІехьагІа мара баа, дулх, чкъаьра кийчбара гигиеническа бокъонаш телхае. Фаршах кийчдаь даар юхе ца дуташ даа деза, юхедисача а дукха улладе мегаргдац, 12 сахьатал совгІа кхыметтел холодильника чу а. Даалехьа юха а кхарза деза.

Шура кІеж яккхийта мара яа мегаргьяц, из 24 сахьатал совгІа лоаттае мегаргьяц шийлача моттиге а. КІолд пастеризаци яьча шурех яьккхача дикагІа да, тІаккха из яа йиш я термически обработка ца еш.

Вайна махарра, дукха хала гІулакхаш дац кхоачашде дезараш: цІенал, продукташ керда хилар, кулгаш цІена лeладар. ХІаьта из да дІа-хьа дувла лазараш наха юкъе ца даржийтара эшачох керттердар.

В. Г. МАКСИМЕЦ,
медицински Іилмай кандидат.

Афганистана халкъа экономице тІа-тІа йоккхагІа моттиг лоац Іалама газо.

Цхьана къахьийгача советски афгански геологашта республика къилбаседа районашка кораяьй 100 миллиард совгІа кубически метр Іалама газ йоалла моттигаш. Дукха ха йоаццаш кулгаш яздаьча 1974-ча шера товарооборота протоколага хьежжа Афганистано СССР-а газопроводага гІолла 2,8 миллиард кубически метр Іалама газ яттаргья.

СУРТА ТІА: Шиберганерча газопромысла установкаш.

ТАСС фотохроника.

СПАРТАКИАДЕ КОТБАЬННАРАШ

Боккъонца спортивни дар дІадаха шоаттеи кІирани денош. Нохч-ГІалгІайчеи еррига чa мІингашка — стадионашка, клубашка, спортплощадкашка чакхйиллар Еррисоюзни физкультурника Денна хетаяь спортивни яхьаш.

ДІадахача шоатта дийнахьа Грознерча «Динамо» стадионе республика юртарча районий спортсмений ахканара спартакиада хьаеллара хетаяь парад чакхъяьлар.

Спартакиаде котбаьннараша —Гудермесски района команда доакъашхоша — педучилища лаборантка Стацюк Валентинаси локомотивни депо слесара Рябикин Виталеи Нохч-ГІалгІай АССР юртарча районий VI спартакиада байрахх аййир.

Цу яхьашта кийчо еш республика районашка, юрташка, городашка физкультура коллективашка чакхъяьхай спортивни яхьаш. Уж чакхйиллар «ГТО — хьинари унахІенои» яхача девизах. Эзараш нах спорта юкъеозар, дукххачар дошои дотои ГТО значокаш яхар из я спартакиада керттера итог.

Спартакиада финальни даькъе яхь лоаттаеш вар 600 саг. ДІадахача шера санна массарел толашагІа дакъа лаьцар Гудермесски района коллектив. Спартакиаде хиннача борхІ тайпарча спортивни яхьашка, йиънахьа уж хьалха хилар. Котало яьккхар маІача наьхеи кхалнаьхеи волейбольни командаша, яйгача атлетика командас, шоай лоІаме кІалтохараш летараша, настольни тенниса командас. Массарел хьалха а боалаш 90 очко яьккхар Гудермесерча спортсменаша. Царна елар спартакиада керттера приз — республикански спорткомитета кубок.

— Юххьанца денз керттерча даькъе ира къовсам болабелар. Грозненски, Гудермесски, Урус-Мартановски, Шелковской районий коллективашта юкъе, — аьлар тха корреспондентага спартакиада керттерча судахочо Б. Я. Власова.

Геттара гІадвугаш да шелковчанаш финале балар. Хьалха цар цІаккха а хиннабац цу тайпара толам. ХІаьта наурцаша шоай хьокхамаш лохдаьд. ПхелагІча спартакиаде хьалхара моттиг яккхара цар къовсам лоаттабеш хиннабале, укх спартакиаде массехк спортсменах латтача цар командас тІеххьара моттиг яьккхар...

ХІаьта а VI спартакиада бІарчча хьанийцача, из дІаяхачарел эргаш я цига дакъа лоацараш дукха дукхагІа хиларца. Из я спартакиада керттера рекорд.

О. АРХИПОВ.

СУРТА ТІА: Гудермесски района команда — Нохч-ГІалгІай АССР юртарча спортсмений VI-ча спартакиаде котбаьннараш.

Е. Викторова сурт.

Редактора зам. М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15 август

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Іуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Кагирхой творчество. 10.00 — «Парижские могикане» яха телевизионни художественни фильм. (3-гІа сери). 10.50 — СССР-а Пачхьалкхеи академически симфонически оркестра концерт. 15.10 — Передачай программа. 15.15 — Босбола телевидени. «Прикарпатье бахьан гІемаш деш» яха телевизионни очерк. 15.30 — Шахматни школа. Разрядниккий класс 16.00 — Босбола телевидени. Книжкай тика. 16.45 — Босбола телевидени. «Дошо Іажаш» яха берашта дола художественни фильм. 18.00 — Кагирхой кхетамца кхебар. Шакшуев. 18.15 — Сионистски тийша болх. 18.30 — Телевизорашка хьожарий хаттараштта жоп лу СССР-а Іилмай академе члена-корреспондента Афанасьева. 19.00 — «Парижские могикане», яхача телевизионни художественни фильма премьера (4-гІеи. 5-гІеи сереш). 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Кагирхой оазаш. Къоначa иллиалархой Еррисоюзни телевизионни конкурс. Алма-Атински зона. (ШоллагІа тур). 22.55 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. «Гургал» яха театр. 18.30 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа. (эрсийи, нохчийи меттала). 18.50 — Телевизионни фильм. 19.10 — Ялат чуэцача кьалхалаттараштa дола концерт (гІалгІай меттала). 19.40 — Шоана, бераш. 19.50 — Документальни фильма кинозал.

16 август

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Іуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Ахка долча хьоашалгІа. 10.00 — «Парижские могикане» яха телевизионни художественни фильм. (4-гІа. 5-гІа сереш). 15.10 — Передачай программа. 15.15 — Телевизионни документальни фильмай программа. 15.55 — «Кхозза вІашагІкхетар» яха концерт-очерк. 16.40 — «Тха улицагІара команда» яха берашта дола художественни фильм. 18.00 — Кердадараш. 18.15—Босбола телевидени. Самукъане ноташ. 18.30 — Гагарина приз яккха баскетболах йола Дунен халкъашта юкъера турнир. Эстоне сборни — Америка ВІашагІкхийттача Штатай сборни. Таллинера передача. 18.55 — Пятилетка дийлагІа шу. Ножай-Юртовски района къахьегамхой гІулакхаши планаши. 20.00 — «Парижские могикане» яхаца телевизионни художественни фильма премьера. (6-гІа сери). 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Илли доах СССР-а халкъа артиста Гуляева. 22.50 — «Уйла яр» яха телевизионни музыкальни фильм. 23.20 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.10 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.30 — Хоамаш, реклама. 18.35 — Берашта дола фильм. 18.55 — Социализма дуне. 19.25 — Телевидени Волгоградски студе передача. 20.00 — Телевизионни фильм. 20.20 — «Шоана, кхалнах» (гІалгІай меттала).

РАДИО

15 август

6.30 — «Юртара вахар» (гІалгІай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Нохч-ГІалгІай ашарий концерт (гІалгІай меттала). 8.50 — Іилман-технически информацеш (эрсий меттала). 15.00 — «Къона тІехье» (нохчий меттала). 16.15 — Сходо соцам бир, хІаьта кхоачашдаьр фуд? Новый Редант яхача юртара журналиста Курские ва корреспонденци (гІалгІай меттала). 16.30 — «Лакхале» яха радиовыпуск (нохчий меттала). 16.45 — «Интернационализм вай вахара закон да» яха беседа (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала). 18.40 — Интернациональни доттагІлеи радиоклуб (гІалгІай меттала).

16 август

6.30 — «Юртара Іуйре» (эрсий меттала). 6.40 — Ашараш. 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Нохч - гІалгІай ашарий концерт (нохчий меттала). 8.40 — «Хьона дагадоагІий новкъост», яха Бокова дувцар (гІалгІай меттала). 16.00 — «Нохч-ГІалгІайчура классаши классови къовсами» яха беседа (нохчий меттала). 16.15 — ДоттагІий сазаш (эрсий меттала). 16.30 — Юрта боахама болхлошта дола концерт (гІалгІай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гІолла 26—31, Грозне 28—30 градус йІовхал йолаш хила а тарлу. Кхоанен ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, наг-нагахьа кІезиг - дукха догІа а делхаш, ди а къувкъаш, бе-беча оагІорахьара мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура буйсашка 15—20, деношка 25—30 градус йІовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-31-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры—3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42.28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арадувла шинарен, ореи, шоаттен денош.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ № 7791.